

Statistická šetření ekologického zemědělství

Základní statistické údaje (2014)

TÚ 4212/2015

Výstup č. 2

Odpovědný řešitel: Ing. Hana Šejnohová, Ph.D.
Spoluřešitelé: Ing. Mgr. Lucie Rádlová
Ing. Jana Peterková

Brno, září 2015

Obsah

Seznam tabulek.....	3
Seznam grafů	4
Seznam zkratk.....	5
Úvod zprávy	5
Metodika sběru dat.....	6
Část I. Základní statistické údaje za rok 2014.....	9
1. Vývoj ekologického zemědělství v ČR	9
2. Rostlinná výroba a produkce na ekologických farmách	17
3. Živočišná výroba a produkce na ekologických farmách.....	24
4. Počet registrovaných subjektů v ekologickém zemědělství	29
5. Další informace o ekologických farmách.....	32
5.1 Souběh ekologického a konvenčního hospodaření na ekofarmách (rok 2014)	32
5.2 Data o hospodářském výsledku na ekofarmách (rok 2013)	32
5.3 Počet pracovníků na ekofarmách (rok 2013).....	33
Část II. Prodej a užití produkce ekofarem v roce 2013	35
6. Způsob uplatnění bioprodukce vyprodukované na ekofarmách (rok 2013).....	35
6.1 Způsob uplatnění rostlinné produkce z ekofarem.....	36
6.2 Způsob uplatnění živočišné produkce z ekofarem.....	40
7. Způsob prodeje bioproduktů z ekofarem (rok 2013)	43
7.1 Prodej bioproduktů na konvenčním trhu	43
7.2 Prodej bioproduktů s certifikátem.....	43
7.3 Přímý prodej bioproduktů a biopotravin na ekofarmách	49
8. Zpracování bioproduktů na ekofarmách (rok 2013)	51
8.1 Zpracování bioproduktů na farmách	51
9. Podpora ekologického zemědělství a výroby biopotravin	53
9.1 Základní dotace na plochu.....	53
9.2 Podpora EZ v rámci dalších opatření PRV.....	56
Závěr zprávy.....	57

Seznam tabulek

Tab. 1 Vývoj celkové výměry půdy a počtu farem v ekologickém zemědělství ČR (1990–2014).....	9
Tab. 2 Struktura půdního fondu v ekologickém zemědělství k 31. 12. 2014	10
Tab. 3 Velikostní struktura ekofarem v roce 2013 a 2014.....	11
Tab. 4 Velikostní rozložení výměr OP, TTP a TK na ekofarmách v roce 2014.....	12
Tab. 5 Počet ekofarem a výměra celkové plochy v EZ v krajích ČR v roce 2014	13
Tab. 6 Zastoupení ploch EZ dle užití půdy na jejich celkové výměře v krajích ČR v roce 2014.....	14
Tab. 7 Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR (1999-2014)	15
Tab. 8 Srovnání struktury půdního fondu v EZ v ČR ve vybraných letech (1999-2014).....	16
Tab. 9 Struktura, produkce a výnos plodin na orné půdě v roce 2014 – základní komodity	19
Tab. 10 Struktura, produkce a výnos plodin na orné půdě v roce 2014 – zelenina a jahody	20
Tab. 11 Struktura, produkce a výnos plodin na orné půdě v roce 2014 – pícniny	21
Tab. 12 Struktura, produkce a výnos plodin v roce 2014 – trvalé kultury	21
Tab. 13 Struktura, produkce a výnos plodin v roce 2014 – trvalé travní porosty	22
Tab. 14 Plochy a produkce v EZ na orné půdě v letech 2013 a 2014 a srovnání s celkovou osevní plochou a produkcí v ČR v roce 2014	23
Tab. 15 Počet BIO zvířat chovaných na ekofarmách v roce 2013 a 2014.....	25
Tab. 16 Počet zvířat chovaných na ekofarmách v roce 2013 a 2014	26
Tab. 17 Živočišná bioprodukce na ekofarmách v roce 2013 a 2014.....	28
Tab. 18 Počet registrovaných subjektů v ekologickém zemědělství k 31. 12. 2013 a 2014.....	29
Tab. 19 Výrobci biopotravin dle druhu ekonomické aktivity v letech 2013 až 2014.....	31
Tab. 20 Podíl ziskových ekofarem dle zaměření produkce v roce 2012 a 2013.....	33
Tab. 21 Počet pracovníků na ekologických farmách v roce 2012 a 2013.....	34
Tab. 22 Způsob uplatnění rostlinné produkce ekofarem v roce 2013 a srovnání s plánovanou produkcí	39
Tab. 23 Způsob uplatnění živočišné produkce ekofarem v roce 2013 a srovnání s plánovanou produkcí.....	42
Tab. 24 Způsob prodeje hlavních bioproduktů RV a realizované ceny v roce 2013 - obiloviny	45
Tab. 25 Způsob prodeje hlavních bioproduktů RV a realizované ceny v roce 2013 – ostatní.....	46
Tab. 26 Způsob prodeje hlavních bioproduktů RV a realizované ceny v roce 2013 – seno, senáž	47
Tab. 27 Způsob prodeje hlavních bioproduktů ŽV a realizované ceny v roce 2013	48
Tab. 28 Počet ekofarek prodávajících bioprodukty a biopotraviny ze dvora (2008–2013).....	49
Tab. 29 Podíl přímého prodeje na celkovém obratu ekofarmy (2008–2013).....	49
Tab. 30 Počet a zaměření faremních výrobců biopotravin v roce 2013 a 2014.....	52
Tab. 31 Vývoj plateb na hektar plochy v EZ (1998-2014)	55
Tab. 32 Přehled zájmu o investiční opatření PRV s bodovým zvýhodněním v roce 2014	56

Seznam grafů

Graf 1 Vývoj celkové výměry půdy, počtu farem v EZ a podílu na celkovém ZPF (1990–2014).....	10
Graf 2 Počet ekofarem a výměra celkové plochy v EZ v krajích ČR v roce 2014.....	13
Graf 3 Struktura plodin dle výměr v ekologickém zemědělství v ČR v roce 2014 (%).....	18
Graf 4 Podíl prodeje produkce u vybraných kategorií plodin v roce 2013 v %	38
Graf 5 Podíl prodeje produkce z ekologického zemědělství u vybraných kategorií produktů ŽV v roce 2013 v %.....	41
Graf 6 Podíl zrealizovaného prodeje produkce z pohledu kategorie „BIO“ a „konvenční produkt“ v roce 2013 (%)	43
Graf 7 Vývoj dotací v EZ (1998-2014).....	54

Seznam zkratek

AEO	agroenvironmentální opatření
AG	akciová společnost (Aktientgesellschaft)
AWU	Annual Work Unit (počet pracovníků přepočtených na plný úvazek)
BIO	označení produktu získaného v ekologickém zemědělství
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
EZ	ekologické zemědělství
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD)
FADN	Zemědělská účetní datová síť
FSS	Strukturální šetření v zemědělství (Farm Structure Survey)
ha	hektary (měrná jednotka)
HRDP	Horizontální plán rozvoje venkova
HV	hospodářský výsledek
IČ	identifikační číslo
KBTPM	krávy bez tržní produkce mléka
kg/kg ž. v.	kilogramy/kilogramy živé váhy (měrná jednotka)
KO	kontrolní organizace
ks	kusy (měrná jednotka)
l	litry (měrná jednotka)
LAKR	léčivé, aromatické a kořeninové rostliny
LPIS	veřejný registr půdy
MZe	Ministerstvo zemědělství České republiky
n. a.	data nemají smysl (not applicable)
n. d.	data neexistují (no data)
NACE	klasifikace ekonomických činností (dříve OKEČ)
OP	orná půda
PO	přechodné období
PRV	Program rozvoje venkova
REP	Registr ekologických podnikatelů
RRD	rychle rostoucí dřeviny
RV	rostlinná výroba
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
t	tuny (měrná jednotka)
TK	trvalé kultury
TTP	trvalé travní porosty
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
VDJ	velká dobytčí jednotka
z. p.	zemědělská půda
ZPF	zemědělský půdní fond
ŽV	živočišná výroba

Úvod zprávy

Tato zpráva je výstupem tematického úkolu s názvem „Statistická šetření ekologického zemědělství (ekologické farmy – bioprodukce, zpracování, odbyt a trh s biopotravinami)“, zpracovávaného každoročně již od roku 2007. Zadavatelem úkolu je Ministerstvo zemědělství ČR (MZe), odbor environmentální a ekologického zemědělství. Hlavním cílem úkolu je:

- a) sběr údajů ze všech ekofarek potřebných ke splnění povinných závazků vůči Evropské komisi dle nařízení Rady (ES) 834/2007 (tj. vyplnění statistických informací o ekologickém zemědělství, které jsou definovány Eurostatem a jsou povinné pro všechny členské státy),
- b) sběr údajů k analýze rozsahu zpracování, odbytu a trhu s biopotravinami v České republice včetně vývozu a dovozu bioproduktů a biopotravin,
- c) sběr informací nutných z pohledu MZe k hodnocení vývoje sektoru a implementované politiky.

Tato zpráva je druhým výstupem výše zmíněného tematického úkolu a obsahuje zejména základní statistické údaje o ekologickém zemědělství v ČR (tj. údaje o rozloze, pěstovaných plodinách, počtech zvířat, objemu rostlinné a živočišné bioprodukce a způsobech jejího uplatnění) včetně dalších informací popisujících vývoj ekologického zemědělství v ČR.

Zpráva je rozdělena do dvou hlavních částí. První část je věnována základním statistickým ukazatelům ekologického zemědělství (EZ), ve kterých je v pěti kapitolách popsán historický vývoj EZ, rozsah rostlinné a živočišné bioprodukce, počet registrovaných subjektů a doplňkové informace k ekofarmám týkající se rozsahu souběhu s konvenčním hospodařením, ziskovosti ekofarek a zaměstnanosti na ekofarmách. Druhá část zprávy se zaměřuje spíše na údaje o odbytu, tj. informace o způsobech uplatnění bioprodukce včetně identifikace realizačních cen, rozsahu zpracování na ekofarmách a významu prodeje ze dvora. Zprávu uzavírá kapitola popisující rozsah veřejných finančních prostředků směřujících do sektoru EZ v posledních letech.

Metodika sběru dat

Tato zpráva vychází, zpracovává a analyzuje informace a data ze tří hlavních zdrojů:

- z Registru ekologických podnikatelů (REP) – texty a údaje v tabulkách kapitol 1 a 4 za rok 2014,
- statistického šetření na ekologických farmách realizovaného ÚZEI každoročně od roku 2007; podklad pro ostatní kapitoly zprávy s výjimkou kapitoly 9 (tato vychází z informací SZIF),
- celkového seznamu osob podnikajících v EZ k 31. 12. 2014 (texty a tabulky kapitol 1 a 4 – údaje do roku 2014 včetně).

Metodika statistického šetření ÚZEI

Sběr statistických dat z ekofarem je v současné době prováděn ve spolupráci s kontrolními organizacemi, které jsou pověřeny MZe výkonem kontroly a certifikace v ekologickém zemědělství. Jedná se o následující kontrolní organizace: KEZ o.p.s. se sídlem v Chrudimi, ABCERT AG se sídlem v Jihlavě, Biokont CZ, s. r. o. se sídlem v Brně a BUREAU VERITAS CZECH REPUBLIC, spol. s r.o. se sídlem v Praze.

Data jsou sbírána inspektory jednotlivých kontrolních organizací přímo na farmě při provádění řádné kontroly. Data použitá v této zprávě byla zjišťována v průběhu roku 2014. Podkladem pro sběr je dotazník zpracovaný ÚZEI, který je každoročně aktualizován dle požadavků Evropské komise/Eurostatu a MZe. Mezi povinné statistické údaje dle aktuální EU legislativy patří:

- počty subjektů registrovaných v EZ ke konci roku (ekozemědělci, výrobci, distributoři, dovozci a vývozci ze/do třetích zemí a ostatní subjekty jako např. výrobci krmiv a osiv),
- data o výměrách plodin v EZ (členění na plochy v přechodném období, v ekologickém režimu a celkem) a rostlinné bioprodukci,
- data o počtu zvířat v EZ a živočišné bioprodukci,
- údaje o počtech výrobců biopotravin a zaměření jejich výroby.

Pro sběr dat je používána webová aplikace, pomocí které mohou inspektoři online vkládat data o farmách přímo do databáze. Tato aplikace, která je v provozu již od roku 2009 velmi usnadnila, s ohledem na rostoucí počet ekologicky hospodařících zemědělců, sběr dat. Další nespornou výhodou je možnost kontroly ze strany ÚZEI a případných oprav nebo doplnění informací od jednotlivých kontrolních organizací.

Dotazník pro rok 2014 zahrnoval následující okruhy:

Část I. – Základní statistická data

- a) základní informace o farmě (identifikace farmy včetně data registrace v EZ),
- b) informace o rostlinné výrobě a její produkci na farmě zahrnující plochy pěstovaných plodin v rozdělení na plochy v přechodném období a plně ekologické a objem celkové bioprodukce z ekologických ploch,
- c) informace o živočišné výrobě a její produkci na farmě (počet zvířat dle základních kategorií chovaných na ekofarmě a objem celkové bioprodukce z těchto zvířat),
- d) informace o farmě (informace o tom, zda je farma celá v EZ a pokud není, jestli má zemědělskou půdu nebo hospodářská zvířata v konvenci, informace o počtu pracovníků na farmě, hospodářském výsledku v předchozím roce, zda farma v předchozím roce již mohla prodat nějakou svoji produkci s certifikátem jako bioprodukt).

Část II. – Data o prodeji a uplatnění produkce ekofarem

(Pozn. tuto část dotazníku vyplňovaly pouze ekofarmy, které mohly prodat v roce 2013 nějakou svoji produkci již jako bioprodukt).

- e) celková rostlinná a živočišná produkce realizovaná v roce 2013 a její uplatnění (objem skutečné celkové produkce vyprodukované na ekofarmě a určení jejího uplatnění – buď prodej na domácím trhu nebo export, a to jako bioprodukt nebo produkt konvenční anebo jako spotřeba v rámci farmy například jako krmivo, osivo/sadba, vlastní spotřeba, případně zpracování na farmě pro výrobu ekologických osiv, krmiv či biopotravin),
- f) způsob prodeje pěti nejdůležitějších bioproduktů (určení prodaného objemu, hlavní distribuční cesty a realizované ceny),
- g) rozsah faremního zpracování a přímého prodeje z farem (identifikace farem, které realizují zpracování a/nebo přímý prodej na ekofarmě, specifikace takto realizovaných bioproduktů a podíl této činnosti na celkovém obratu farmy).

Při využívání výsledků prezentovaných v této zprávě je třeba vzít v úvahu následující:

- a) Údaje o počtech ekozemědělců a výměře jednotlivých kategorií užití půdy se liší od oficiálních údajů publikovaných každoročně jako „Statistické údaje ekologického zemědělství k 31. 12. daného roku“ na webu MZe.

Podle oficiálních údajů MZe hospodařilo k 31. 12. 2014 ekologicky 4 023 ekozemědělců, a to na výměře 494 405 ha. Jednalo se však o předběžné údaje. Po jejich zpřesnění na základě aktualizace evidencí v Registru ekologických podnikatelů (REP) hospodařilo ke konci roku 2014 ekologicky 3 885 ekozemědělců (včetně 19 provozoven) na výměře 493 971 ha. Dominovaly TTP se 412 644 ha, výměra orné půdy se zvýšila na 56 395 ha a plocha trvalých kultur (sady, vinice a chmelnice) poklesla na 7 774 ha. Ostatní plochu (211 ha) evidovanou v LPIS zaujímaly kultury typu školka, porost rychle rostoucích dřevin, zalesněná půda, zelinářská zahrada atd. (viz Tab. 2). Další necelé 4 ha tvořily rybníky. Zbylou výměru tvořily plochy, na které zemědělec nepobírá dotace (např. zahrady, plochy rozptýlené zeleně, meze apod.). Tato půda není evidována v rámci veřejného registru půdy (LPIS) a činila v roce 2014 cca 16 950 ha. Plocha mimo LPIS je zahrnuta v Tab. 1, Tab. 2, Tab. 7 a Tab. 8. S plochou mimo LPIS se naopak nepočítá při rozdělení půdy do krajů a dle typu kultury v Tab. 3, Tab. 4, Tab. 5 a Tab. 6. Naproti tomu v šetření ÚZEI bylo zahrnuto 3 808 respondentů s celkovou výměrou půdy 473 633 ha v EZ. Trvalé travní porosty zaujímaly 411 664 ha, orná půda 54 419 ha a trvalé kultury 7 549 ha. Toto šetření však nezahrnuje pouze zemědělsky využívanou půdu.

Hlavním důvodem rozdílnosti těchto údajů je odlišný termín jejich zjišťování. MZe získává údaje jednak nově online z REP, tak dočasně i od kontrolních organizací v EZ z jejich evidence k 31. 12. daného roku. ÚZEI organizuje samostatné šetření z důvodu potřeby většího detailu zjišťovaných dat (např. pěstování jednotlivých plodin), a toto šetření probíhá v průběhu celého roku. V šetření ÚZEI jsou tedy zahrnuti i zemědělci, kteří sice k 31. 12. již ekologicky nehospodařili, ale v průběhu roku u nich byla provedena řádná inspekce a vyplněn dotazník. V šetření ÚZEI je tak zachycen stav ke dni kontroly a nikoli k 31. 12. daného roku.

- b) Údaje o objemu bioprodukce za rok 2014 (viz kapitola 2 a 3) se mohou lišit od skutečně vyprodukovaného objemu. Je to způsobeno tím, že údaje o bioprodukci byly sbírány v průběhu daného roku (tj. od jara do podzimu 2014 v rámci inspekce na farmě), tedy

u některých farem ještě před vlastní sklizní a ekozemědělec svoji produkci pouze dopředu odhadoval. Důvodem je povinnost odeslat statistické údaje na Eurostat nejpozději k 1. 7. následujícího roku (tj. data za bioprodukci v roce 2014 nejpozději k 1. 7. 2015).

Sběr údajů o reálné produkci zpětně je také prováděn, a to v rámci následného sběru dat (tedy za rok 2014 v průběhu roku 2015).

Část I. Základní statistické údaje za rok 2014

Cílem této části zprávy je prezentovat základní statistické údaje o stavu ekologického zemědělství v ČR (tj. o počtu ekofarem a struktuře půdního fondu v EZ k 31. 12. 2014 a dále o struktuře pěstovaných plodin, počtu chovaných hospodářských zvířat a celkové bioprodukci na ekofarmách v roce 2014).

1. Vývoj ekologického zemědělství v ČR

Dle údajů REP (Registr ekologických podnikatelů) k 31. 12. 2014 hospodařilo ekologicky 3 885 ekofarem (cca 8 % zemědělských podniků v ČR)¹, a to na celkové výměře 493 971 ha, což představuje podíl 11,7 % z celkové výměry zemědělské půdy v ČR (viz Tab. 1)².

Tab. 1 Vývoj celkové výměry půdy a počtu farem v ekologickém zemědělství ČR (1990–2014)

Rok	Počet farem hospodařících v EZ	Celková výměra půdy v EZ (ha)	Podíl z celkové výměry ZPF (%)	Meziroční změna počtu farem v EZ (%)	Meziroční změna celkové výměry půdy v EZ (%)
1990	3	480	-	-	-
1991	132	17 507	0,41	-	-
1992	135	15 371	0,36	2,3	-12,2
1993	141	15 667	0,37	4,4	1,9
1994	187	15 818	0,37	32,6	1,0
1995	181	14 982	0,35	-3,2	-5,3
1996	182	17 022	0,40	0,6	13,6
1997	211	20 239	0,47	15,9	18,9
1998	348	71 621	1,67	64,9	253,9
1999	473	110 756	2,58	35,9	54,6
2000	563	165 699	3,86	19,0	49,6
2001 ¹⁾	654	217 869	5,09	16,2	31,5
2002	721	235 136	5,50	10,2	7,9
2003	810	254 995	5,97	12,3	8,4
2004	836	263 299	6,16	3,2	3,3
2005	829	254 982	5,98	-0,8	-3,2
2006	963	281 535	6,61	16,2	10,4
2007	1 318	312 890	7,35	36,9	11,1
2008	1 946	341 632	8,04	47,6	9,2
2009	2 689	398 407	9,38	38,2	16,6
2010	3 517	448 202	10,55	30,8	12,5
2011	3 920	482 927	11,40	11,5	7,7
2012	3 923	488 483	11,56	0,1	1,2
2013	3 926	493 896	11,70	0,1	1,1
2014	3 885	493 971	11,72	-1,0	0,0

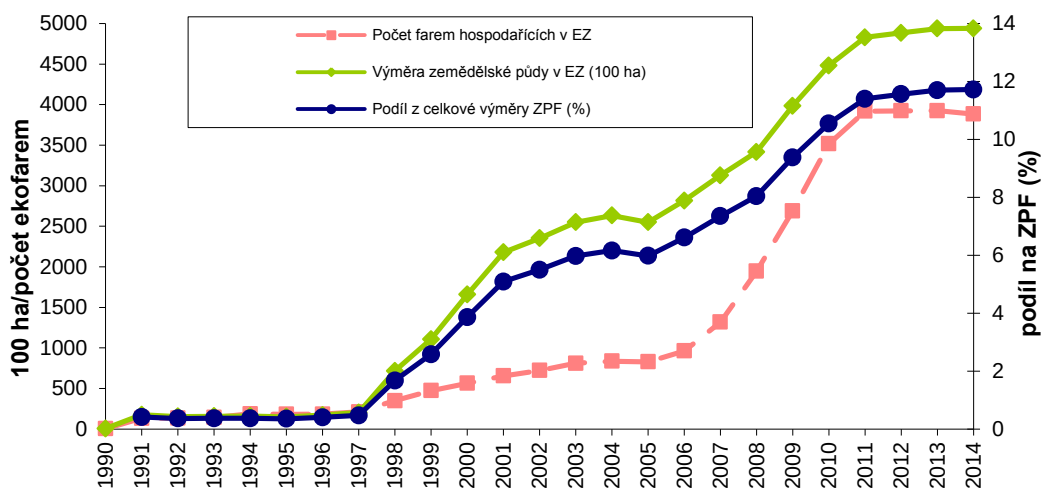
¹ Pro výměru celkové plochy v EZ v roce 2001 existují dva různé oficiální údaje 218 114 ha a 217 869 ha. Zdroj: MZe a REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku); vlastní výpočty ÚZEI

¹ Počet všech zemědělských podniků odpovídá počtu všech zemědělsky aktivních subjektů s velikostními parametry odpovídajícími prahovým hodnotám AGC 2000 (ČSÚ - Zemědělský registr).

² Původní předběžné údaje, že k 31. 12. 2014 hospodařilo 4 023 ekozemědělců na výměře 494 405 ha, byly zpřesněny na základě aktualizace evidencí v Registru ekologických podnikatelů a kontrolních organizací v EZ.

Snížení počtu zemědělců a jen minimální nárůst ploch v EZ byl způsoben zejména změnou podmínek zařazení do podopatření „Ekologické zemědělství“ v rámci Agroenvironmentálních opatření (AEO). V roce 2012 došlo k zastavení příjmu žádostí pro nové žadatele a zemědělci uvažující o vstupu do systému EZ tak neměli od roku 2012 možnost požádat si o podporu v rámci podopatření „Ekologické zemědělství“. Rok 2014 byl prvním rokem nového období PRV 2014–2020. Vzhledem k opoždění příprav nového programového období Společné zemědělské politiky a zdržení schvalovacího procesu nových PRV v celé EU bylo umožněno prodloužení závazků z minulého programového období bez možnosti vstupů do nových závazků.

Graf 1 Vývoj celkové výměry půdy v EZ, počtu farem v EZ a podílu na celkovém ZPF (1990–2014)

Zdroj: MZe a REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku); vlastní výpočty ÚZEI

Tab. 2 Struktura půdního fondu v ekologickém zemědělství k 31. 12. 2014

Plochy	Výměra v PO (ha)	Výměra v EZ (ha)	Výměra celkem (ha)
Výměra ploch v EZ celkem	21 616,22	472 397,70	494 013,92
Výměra půdy v EZ celkem (bez rybníků)	21 615,61	472 355,51	493 971,12
Půda v LPIS			
Výměra ploch v EZ celkem	21 263,98	455 762,60	477 026,58
Výměra půdy v EZ celkem (bez rybníků)	21 263,56	455 759,19	477 022,75
Trvalé travní porosty	15 792,48	396 851,15	412 643,63
Orná půda	4 772,46	51 622,22	56 394,68
z toho: orná půda bez zeleniny a bylin	4 753,17	51 124,33	55 877,50
zelenina a byliny	19,29	497,89	517,18
Trvalé kultury	602,91	7 170,82	7 773,74
z toho: sady	491,75	6 255,89	6 747,65
vinice	111,16	904,16	1 015,32
chmelnice	0,00	10,60	10,60
jiná trvalá kultura	0,00	0,17	0,17
Ostatní plochy ¹⁾	95,71	115,00	210,70
Rybníky	0,42	3,41	3,83
Půda mimo LPIS			
z toho: rybníky	0,19	38,78	38,97
ostatní plochy	352,05	16 596,32	16 948,37

¹⁾ Školka, porost RRD, zalesněná půda, jiná kultura, zelinářská zahrada

Zdroj: MZe a REP

Celkový vývoj počtu farem, podílu z celkové výměry ZPF a výměry zemědělské půdy v ekologickém zemědělství v ČR od roku 1990 je znázorněn výše (viz Graf 1).

Meziročně celková výměra plochy v EZ vzrostla o pouhých 75 ha. Výměra orné půdy se mírně zvýšila o cca 110 ha a mírný nárůst byl zaznamenán také u trvalých travních porostů (o cca 490 ha). Naopak se mírně snížila plocha trvalých kultur, a to o cca 60 ha (o 30 ha u sadů a o 30 ha u vinic). Poklesly také plochy, které nejsou vedeny v rámci registru LPIS. Struktura půdního fondu v EZ je znázorněna v Tab. 2. Zpomalení nárůstu ploch v EZ se projevilo také v dalším poklesu ploch v přechodném období. Tyto plochy tvořily již pouze 4,4 % celkové výměry, resp. 4,5 % výměry při zahrnutí pouze výměr v rámci LPIS (v roce 2010 to bylo 27 %, v roce 2012 již 12 % a v roce 2013 pouze 5,3 %).

Česká republika dlouhodobě patří k zemím, kde průměrná velikost ekofarmy výrazně převyšuje evropský průměr, který se pohybuje okolo 40 ha. V roce 2001 byla zjištěna nejvyšší průměrná výměra ekofarmy, a to 333 ha. Od té doby průměrná velikost farem trvale klesala. V posledních letech je průměrná velikost ekofarmy stabilní a ke konci roku 2014 činila 127 ha (126 ha v roce 2013 a 125 ha v roce 2012). Nižší výměry jsou způsobeny dělením stávajících farem na menší celky a v posledních letech také vstupem nových farem s nižší výměrou. Přesto stále platí, že výměra průměrné ekofarmy je větší než průměrná výměra farmy konvenční (cca 75 ha v roce 2014).

Z pohledu velikostní struktury ekologických podniků je dlouhodobě nejčastější rozloha ekofarem v rozmezí 10 – 50 ha a podíl této kategorie se opět meziročně zvýšil na 37,7 % (Tab. 3). V roce 2014 byl nejvyšší procentní meziroční pokles zaznamenán u kategorie 0 – 5 ha, dále u kategorie 5 – 10 ha a 500 – 1000 ha. Naopak navýšení počtu farem bylo zaznamenáno především u kategorie 50 – 100 ha a u kategorie 2000 a více, kde byl ovšem nárůst způsoben jednou farmou, která do této kategorie přibyla.

Při srovnání ekofare dle výměry je třeba přihlídnout k tomu, že je zde zahrnuta pouze půda, která je evidována v rámci registru půdy LPIS. Půda mimo tento registr činila v roce 2014 cca 16 950 ha a není zde zahrnuta. Nejvyšší % úbytek ploch byl zaznamenán u kategorie 0 – 5 ha a 500 – 1000 ha. Z tabulky níže vyplývá, že zhruba čtvrtina farem (nad 100 ha) obhospodařuje více než 82 % ploch v EZ, resp. necelých 7 % farem (nad 500 ha) obhospodařuje téměř 50 % ploch v EZ. Lze tedy stále tvrdit, že v EZ převládají velké zemědělské podniky s převahou travních porostů.

Tab. 3 Velikostní struktura ekofare v roce 2013 a 2014

Velikostní skupiny farem dle výměry (ha)	2013				2014				Meziroční změna 2014/13	
	Počet		Plocha		Počet		Plocha		Počet (%)	Plocha (%)
	(abs.)	(%)	(ha)	(%)	(abs.)	(%)	(ha)	(%)		
0 až < 5	447	11,4	804,1	0,2	405	10,5	753,3	0,2	-9,4	-6,3
5 až < 10	453	11,5	3 201,8	0,7	431	11,1	3 079,4	0,6	-4,9	-3,8
10 až < 50	1 471	37,5	38 130,7	8,0	1 458	37,7	38 047,2	8,0	-0,9	-0,2
50 až < 100	574	14,6	41 017,6	8,6	588	15,2	41 958,2	8,8	2,4	2,3
100 až < 500	718	18,3	161 183,2	33,8	731	18,9	163 798,1	34,3	1,8	1,6
500 až < 1000	192	4,9	132 371,7	27,8	183	4,7	125 833,1	26,4	-4,7	-4,9
1000 až < 2000	67	1,7	88 815,9	18,6	65	1,7	85 705,4	18,0	-3,0	-3,5
2000 a více	4	0,1	10 953,0	2,3	5	0,1	17 852,0	3,7	25,0	63,0
Celkem	3 926	100,0	476 478,4	100,0	3 866	100,0	477 026,6	100,0	-1,5	0,1

Zdroj: MZe a REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku); vlastní výpočty ÚZEI

Z hlediska rozložení orné půdy (OP), trvalých travních porostů (TTP) a trvalých kultur (TK) na ekofarmách je patrné, že plochy OP byly nejčastěji obhospodařovány v rozloze do 5 ha a dále v rozmezí 10–50 ha (viz Tab. 4). Podobně tomu bylo u TK, kde téměř 70 % z celkových 791 ekofarem s TK hospodařilo na ploše do 5 ha. U TTP dominovala rozloha 10–50 ha (39 %), následovaná rozlohou 100–500 ha (20 %). Společně tyto kategorie tvoří téměř 60 % všech farem s TTP.

Z pohledu výměry je největší rozloha OP obhospodařována v kategorii 100–500 ha (40 %), u TTP v kategoriích 100–500 ha a 500–1000 ha (64 %). K meziročnímu nárůstu ploch došlo v rámci OP u téměř všech kategorií. U TTP se zvýšily plochy u kategorie 100–500 ha a naopak poklesly u kategorie 500–1000 ha. U TK poklesly plochy v kategorii 100–500 ha.

Z hlediska počtu farem došlo k poklesu na OP v kategorii 0–5 ha a naopak k navýšení farem v kategorii 10–50 ha. U TTP byl zaznamenán nárůst u kategorie 50–100 ha a 100–500 ha a naopak snížení u malých farem do 5 ha. U TK vzrostl počet farem v kategorii 0–5 ha.

Tab. 4 Velikostní rozložení výměr OP, TTP a TK na ekofarmách v roce 2014

Velikostní rozložení výměr OP, TTP a TK (ha)	OP				TTP				TK			
	Počet		Plocha		Počet		Plocha		Počet		Plocha	
	(abs.)	(%)	(ha)	(%)	(abs.)	(%)	(ha)	(%)	(abs.)	(%)	(ha)	(%)
>0 až < 5	584	36,1	1 157,6	2,1	294	8,9	650,3	0,2	541	68,4	835,7	10,8
5 až < 10	330	20,4	2 308,1	4,1	349	10,5	2 524,7	0,6	89	11,3	637,9	8,2
10 až < 50	476	29,4	10 381,4	18,4	1 297	39,1	33 507,0	8,1	126	15,9	2 799,8	36,0
50 až < 100	106	6,6	7 502,7	13,3	502	15,1	35 833,5	8,7	23	2,9	1 676,2	21,6
100 až < 500	106	6,6	22 436,9	39,8	656	19,8	148 653,4	36,0	12	1,5	1 824,0	23,5
500 až < 1 000	14	0,9	10 132,5	18,0	168	5,1	116 718,2	28,3	0	0,0	0,0	0,0
1 000 až < 2 000	2	0,1	2 416,0	4,3	47	1,4	62 138,1	15,1	0	0,0	0,0	0,0
2 000 a více	0	0,0	0,0	0,0	3	0,1	12 618,5	3,1	0	0,0	0,0	0,0
Celkem	1 618	100	56 335,2	100	3 316	100	412 643,7	100	791	100	7 773,6	100

Zdroj: REP (údaje k 31. 12. 2014); vlastní výpočty ÚZEI

Hlavními oblastmi EZ jsou tradičně méně příznivé horské a podhorské oblasti ČR. Největší plochy ekologicky obhospodařované půdy se nacházejí v pohraničních hornatých okresech Jihočeského, Plzeňského, Karlovarského, Moravskoslezského a Ústeckého kraje. Pořadí se mírně liší od stavu v předchozích letech. Z hlediska výměry EZ byl dlouhodobě druhou největší oblastí Karlovarský kraj, v roce 2014 se na tuto pozici posunul kraj Plzeňský. Výměra EZ v kraji Plzeňském, Karlovarském a Moravskoslezském je však velmi podobná a liší se pouze několika desítkami hektarů. V těchto pěti krajích se nachází téměř 60 % ploch v EZ a dva z nich vedou dlouhodobě s nejvyšší průměrnou velikostí ekofare (266 ha v kraji Karlovarském a 175 ha v kraji Ústeckém). V počtu ekologických farem vede dlouhodobě kraj Jihočeský následovaný stejně jako v předchozím roce krajem Plzeňským, Moravskoslezským a Zlínským.

Z pohledu vývoje došlo meziročně k poklesu počtu ekofare téměř ve všech krajích. Nejvyšší pokles byl zaznamenán v Královéhradeckém kraji, v kraji Vysočina a ve Středočeském kraji. V šesti krajích došlo k % nárůstu ploch (nejvíce v kraji Středočeském, Plzeňském a Olomouckém). Ke snížení plochy došlo naopak v sedmi krajích, nejvíce v kraji Jihomoravském, Ústeckém a Karlovarském. Na území hl. města Prahy plochy stagnovaly. Regionální rozmístění ekofare a jejich obhospodařovaných ploch v rámci jednotlivých krajů ČR je uvedeno v Tab. 5. Ekologicky obhospodařované plochy byly přiřazeny k jednotlivým krajům dle skutečné lokality hospodaření.

Odlišné pořadí získáme, seřadíme-li kraje dle podílu výměry celkové ekologické půdy na celkové zemědělské půdě ČR (viz Tab. 6). V roce 2014 byl celorepublikový průměr (tj. 11,7 %) opět překročen v osmi krajích, přičemž vysoce nad tímto průměrem s 44 % vedl Karlovarský kraj. Podobně jako v předchozích letech následuje kraj Liberecký, Moravskoslezský, Zlínský a Ústecký. V produkčních oblastech zůstává zastoupení EZ od 3 do 8 %.

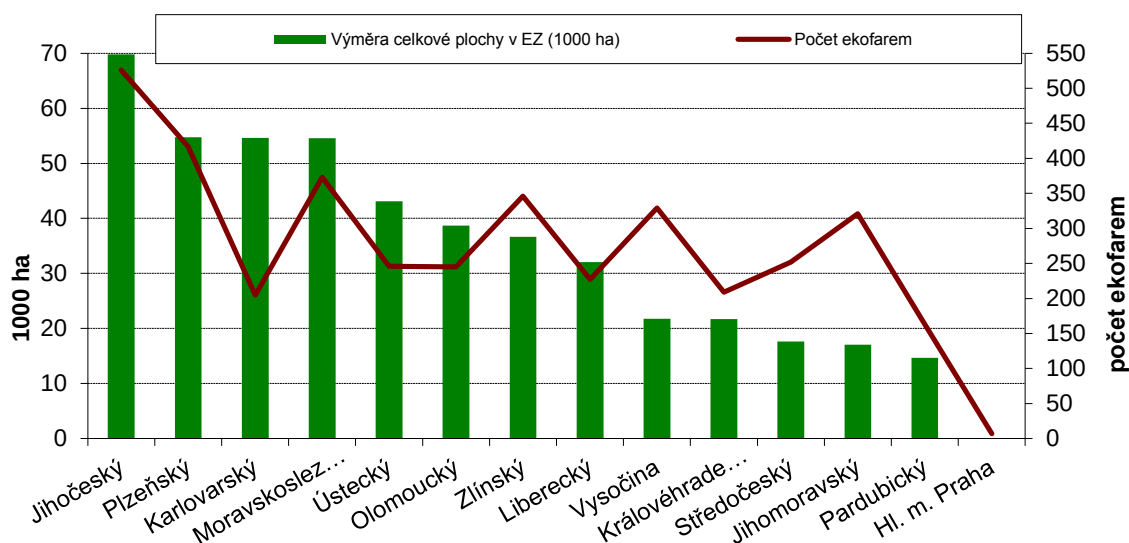
Tab. 5 Počet ekofarem a výměra celkové plochy v EZ v krajích ČR v roce 2014

Kraj ¹⁾	Počet ekofarem	Výměra celkové plochy v EZ		Z toho v přechodném období		Průměrná výměra ekofarmy ²⁾
		(ha)	(%)	(ha)	(%)	
Jihočeský	526	69 784,9	14,6	3 223,1	4,6	133
Plzeňský	417	54 731,6	11,5	3 052,3	5,6	131
Karlovarský	205	54 626,5	11,5	891,9	1,6	266
Moravskoslezský	373	54 543,4	11,4	1 224,9	2,2	146
Ústecký	246	43 088,2	9,0	1 589,3	3,7	175
Olomoucký	245	38 693,1	8,1	2 648,5	6,8	158
Zlínský	346	36 640,2	7,7	2 030,9	5,5	106
Liberecký	227	32 070,8	6,7	818,7	2,6	141
Vysočina	329	21 751,9	4,6	1 280,6	5,9	66
Královéhradecký	209	21 689,8	4,5	1 026,8	4,7	104
Středočeský	252	17 644,2	3,7	1 415,5	8,0	70
Jihomoravský	321	17 039,2	3,6	1 137,0	6,7	53
Pardubický	163	14 687,0	3,1	915,8	6,2	90
Hl. m. Praha	7	35,7	0,0	8,7	24,4	5
Celkem	3 866	477 026,5	100,0	21 264,0	4,5	123

¹⁾Kraje jsou v tabulce seřazeny dle výměry celkové plochy v EZ (avšak jen půda evidovaná v LPIS).

²⁾Do průměrné výměry ekofarmy jsou zahrnuty pouze plochy evidované v LPIS. Celková průměrná výměra ekofarmy 123 ha se tak mírně liší od průměrné výměry 127 ha, do které je zahrnuta i půda mimo LPIS.

Zdroj: REP (údaje k 31. 12. 2014); vlastní výpočty ÚZEI

Graf 2 Počet ekofarem a výměra celkové plochy v EZ v krajích ČR v roce 2014

Zdroj: REP (údaje k 31. 12. 2014); vlastní výpočty ÚZEI

Celková výměra ploch ekologického zemědělství v jednotlivých krajích ČR a počet ekofarem je uveden v Grafu 2. V rámci jednotlivých kategorií užití půdy dominoval opět Karlovarský kraj, kde se nacházelo v ekologickém režimu 7 % ploch orné půdy a 76 % ploch trvalých travních porostů. Více než 50 % ploch TTP v ekologickém režimu měly pak další čtyři kraje – Olomoucký, Moravskoslezský, Ústecký a Zlínský (viz Tab. 6). Největší podíl trvalých kultur v EZ na jejich celkové výměře se nacházelo v Moravskoslezském kraji (113 %) a na Vysočině (45 %). Podíl vyšší než 100 % v Moravskoslezském kraji byl patrně způsoben tím, že ovocné sady, které jsou zde zahrnuté, mohou být pěstovány i v rámci orné půdy. Dalším důvodem může být to, že v rámci ČÚZK³ jsou evidovány pozemky na základě údajů od majitelů pozemků (tyto údaje nemusí být vždy aktuální). Na rozdíl od REP (Registr ekologických podnikatelů), odkud jsou čerpána data za výměru ekologickou, kde jsou údaje získávány přímo od uživatelů pozemků a výsadby jsou tak aktuální. Z pohledu absolutních hodnot byla největší rozloha ekologicky obhospodařovaných TTP v kraji Jihočeském (63 161 ha), u orné půdy a trvalých kultur šlo o kraj Jihomoravský (9 000 ha OP a 2 430 ha TK).

Z celorepublikového pohledu dosáhl v roce 2014 podíl veškeré půdy v EZ na celkové z. p. v ČR 11,7 % stejně jako v roce 2013. V Tab. 6 je však rozdělena v rámci krajů pouze půda evidovaná v registru LPIS (477 023 ha bez výměry rybníků), podíl půdy v ekologickém zemědělství se tak pohybuje okolo 11,3 %. Ekologickými zemědělci bylo v ČR v roce 2014 obhospodařováno více než 40 % TTP, téměř 2 % orné půdy a přes 10 % ploch trvalých kultur (resp. téměř 15 % sadů, 5 % vinic a 0,1 % chmelnic).

Tab. 6 Zastoupení ploch EZ dle užití půdy na jejich celkové výměře v krajích ČR v roce 2014

Kraj ¹⁾	Výměra celkové půdy v EZ (ha) ²⁾	Z toho výměra (ha):			Zemědělská půda ČR (ha)	Podíl půdy v EZ na celkové výměře dané kategorie užití půdy v ČR (%)			
		OP	TTP	TK		z. p. celkem	OP	TTP	TK
Karlovarský	54 626	3 842	50 700	82	124 012	44,0	7,1	76,2	13,5
Liberecký	32 071	1 825	29 889	310	139 690	23,0	2,8	45,3	21,4
Moravskoslezský	54 543	3 576	50 105	843	274 087	19,9	2,1	58,2	113,0
Zlínský	36 640	4 888	30 788	947	192 967	19,0	4,0	53,7	23,0
Ústecký	43 088	2 404	39 994	649	275 324	15,6	1,3	55,0	5,2
Plzeňský	54 732	8 486	45 962	273	378 166	14,5	3,3	41,9	15,3
Jihočeský	69 781	5 963	63 161	649	489 693	14,3	1,9	38,3	29,0
Olomoucký	38 693	2 145	36 085	436	278 562	13,9	1,0	63,7	11,5
Královéhradecký	21 690	2 207	19 274	207	277 229	7,8	1,2	27,3	4,8
Pardubický	14 687	1 869	12 728	90	270 881	5,4	1,0	20,7	4,7
Vysočina	21 752	6 021	15 438	290	408 939	5,3	1,9	18,8	45,3
Jihomoravský	17 039	9 000	5 600	2 430	425 168	4,0	2,6	18,6	9,1
Středočeský	17 644	4 148	12 906	566	661 027	2,7	0,8	17,9	3,9
Hlavní město Praha	36	20	14	1	19 878	0,2	0,1	1,6	0,2
Celkem	477 023	56 335	412 644	7 773	4 215 621	11,3	1,9	41,4	10,3

¹⁾ Kraje jsou v tabulce seřazeny dle podílu výměry celkové půdy v EZ na celkové zemědělské půdě ČR.

²⁾ Celková výměra v EZ nezahrnuje plochu rybníků a do rozdělení krajů je zahrnuta jen půda v LPIS.

Zdroj: REP (údaje k 31. 12. 2014); Souhrnné přehledy o půdním fondu z údajů katastru nemovitostí ČR (ČÚZK); vlastní výpočty ÚZEI

³ Český úřad zeměměřický a katastrální.

Z pohledu užití půdy stále dominují v EZ trvalé travní porosty, v roce 2014 s výměrou přes 410 tis. ha (viz Tab. 7). Jejich plocha se však v rámci celkové výměry ekologicky obhospodařované půdy již výrazně nezvyšuje a jejich podíl na celkové výměře v EZ zůstává okolo 83 % (viz Tab. 8). Od roku 2004 vzrostla plocha orné půdy v EZ téměř trojnásobně. Do roku 2011 vykazovala orná půda stabilní růst až na 12% podíl na celkové struktuře půdního fondu v EZ. Od roku 2012 se již plochy orné půdy výrazně nezvyšují a meziroční nárůst je jen minimální (o 0,2 %). Od roku 2004 vzrostla plocha trvalých kultur téměř sedminásobně na více než 7 800 ha v roce 2013. Po setrvalém nárůstu ploch TK byl v roce 2014 zaznamenán mírný pokles těchto ploch, o cca 60 ha. V rámci TK dominují ovocné sady s 86,8 %, vinice zaujímají 13,1 % ploch a chmelnice 0,1 % ploch.

Tab. 7 Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR (1999–2014)

Užití půdy	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Orná půda	13 776	15 295	19 164	19 536	19 637	19 694	20 766	23 479
Trvalé travní porosty	96 044	149 705	195 633	211 924	231 683	235 379	209 956	232 190
Trvalé kultury	359	462	963	898	928	1 170	820	1 196
Ostatní plochy	576	237	2 354	2 778	2 747	7 056	23 440	24 671
Celková plocha	110 755	165 699	218 114	235 136	254 995	263 299	254 982	281 536
Užití půdy	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Orná půda	29 505	35 178	44 906	54 717	59 281	58 625	56 286	56 395
Trvalé travní porosty	257 899	281 596	329 232	369 057	398 061	404 950	412 158	412 644
Trvalé kultury	1 870	3 105	4 331	5 939	7 429	7 693	7 837	7 774
Ostatní plochy	23 616	21 753	19 937	18 054	18 157	17 215	17 615	17 158
Celková plocha	312 890	341 632	398 406	447 767	482 927	488 483	493 896	493 971

¹⁾ Ostatní plochy v roce 2009 zahrnují navíc výměru rybníků (19 890 ha + 47 ha), v ostatních letech jde pouze o ostatní plochy zemědělské půdy.

Zdroj: MZe a REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku)

Tab. 8 Srovnání struktury půdního fondu v EZ v ČR ve vybraných letech (1999–2014)

Užití půdy	1999		2003		2005		2008		2011		2013		2014		Meziroční změna 2014/13
	(ha)	(%)	(ha)	(%)	(ha)	(%)	(ha)	(%)	(ha)	(%)	(ha)	(%)	(ha)	(%)	(%)
Orná půda	13 776	12,4	19 637	7,7	20 766	8,1	35 178	10,3	59 281	12,3	56 286	11,4	56 395	11,4	0,19
Trvalé travní porosty	96 044	86,7	231 683	90,9	209 956	82,3	281 596	82,4	398 061	82,4	412 158	83,5	412 644	83,5	0,12
Trvalé kultury	359	0,3	928	0,4	820	0,3	3 105	0,9	7 429	1,5	7 837	1,6	7 774	1,6	-0,80
Ostatní plochy	576	0,5	2 747	1,1	23 440	9,2	21 753	6,4	18 157	3,8	17 615	3,6	17 159	3,5	-2,59
Celková plocha	110 755	100,0	254 995	100,0	254 982	100,0	341 632	100,0	482 927	100,0	493 896	100,0	493 972	100,0	0,02

Zdroj: MZe a REP (údaje vždy k 31. 12 daného roku); vlastní výpočty ÚZEI

2. Rostlinná výroba a produkce na ekologických farmách

Níže uvedená data o rostlinné výrobě vycházejí již přímo z šetření ÚZEI a byla získána od 3 808 respondentů. Dle těchto dat bylo v roce 2014 obhospodařováno ekologickým způsobem 473 633 ha, z toho 24 691 ha bylo v přechodném období. Orná půda zaujímala plochu 11,5 % (54 419 ha; z toho 10,8 % v přechodném období), 86,9 % tvořily trvalé travní porosty (411 664 ha; z toho 4,4 % v přechodném období) a 1,6 % připadlo na plochy trvalých kultur (7 549 ha; z toho 10 % v přechodném období).

Hlavními plodinami na orné půdě byly stejně jako v předchozích letech obiloviny (45% podíl) a píce (42% podíl), viz Tab. 14. V roce 2014 došlo proti předchozímu roku k poklesu plochy obilovin o 6,3 %. I přes zmíněný meziroční pokles ploch zůstávají obiloviny kategorií zabírající největší část OP v EZ. Podobně jako v předchozích letech byly nejčastěji pěstovanými obilovinami pšenice a oves. Tyto dvě plodiny společně zaujímaly téměř 50 % celkové plochy obilovin v EZ. Dalšími významnými obilovinami byly tritikále (15,7 %) a ječmen (12,8 %). V rámci pícnin dominují v EZ jednoznačně víceleté pícniny (téměř 85 %), na rozdíl od konvenčního systému hospodaření, kde se 63% podílem převládají jednoleté pícniny (zejména kukuřice na siláž), viz Tab. 11. Podobně jako v případě obilovin, došlo v roce 2014 ke snížení ploch také u luskovin na zrna (pokles o 2,6 %). V rámci luskovin dominovalo na rozdíl od předchozího roku pěstování lupiny (26 %), pelušky (24 %) a hrachu (20 %). U technických plodin byl zaznamenán pokles o 13 % a byl způsoben především snížením ploch u kategorie LAKR (o 38 %). Jednalo se především o snížení ploch kmínu a ostropestřce, které v rámci LAKR dominují. Naopak se v rámci technických plodin zvýšila plocha olejnin, zejména plocha sóji a hořčice. Oproti předchozímu roku vzrostla také půda, na níž se pěstuje osivo a sadba (o 9 %).

Pěstování okopanin a zeleniny zůstává trvale na nízké úrovni, viz Tab. 10. Zelenina se pěstovala na 0,2 % orné půdy a oproti roku 2013 došlo k poklesu ploch zeleniny o 33 % (zejména u hlávkového zelí, tykve a hrášku na zeleno). Nejvyšší podíl ploch v rámci zeleniny byl v roce 2014 zjištěn u zeleniny kořenové (52 % oseté plochy) s dominancí mrkve (32 %). Podstatnou část plochy zabírala také zelenina plodová (31 %), a to díky pěstování dýní (patisonů a cuket) s 24 %. U okopanin došlo k poklesu ploch o 3,3 % a dominovaly stejně jako v předchozích letech brambory (97 % ploch okopanin).

Plochy TTP (louky a pastviny) zůstaly na stejné úrovni jako v roce 2013, nárůst ploch byl zaznamenán pouze o cca 0,5 % (viz Tab. 13).

Plocha TK je tvořena převážně ovocnými sady (87 %) při zahrnutí jaderovin, peckovin, ořechů a bobulovin (resp. 77 % pouze při zahrnutí jaderovin a peckovin do ovocných sadů). V rámci ovocných sadů (nezahrnuté ořechy a bobuloviny) zaujímaly největší plochy jabloně (38 %), švestky (25 %), meruňky (12 %) a třešně/višně také s 12 % podílem. Z ořechů dominoval vlašský ořech a z bobulovin černý a červený rybíz a maliny. Vinice zabíraly 13 % ploch z trvalých kultur a plocha chmelnic byla i nadále zanedbatelná (viz Tab. 12).

Objem ekologické rostlinné produkce (tj. produkce pouze z ploch již v ekologickém režimu) v roce 2014 dosáhl 1 469 tis. tun (nárůst o cca 199 tis. tun, tj. o 16 % proti roku 2013), z toho však produkce píce (přepočtená na seno) tvořila 94 % (tj. 1 310 tis. tun sena z TTP a dalších 77 tis. tun sena z pícnin na OP). Celková produkce jen z orné půdy činila 150,6 tis. tun (10% podíl), z toho cca 42 % tvořila produkce obilovin (63,9 tis. tun) a 51 % produkce pícnin na orné půdě (objem v seně). V rámci obilovin dosáhly největší objem produkce, obdobně jako u výměry, pšenice a oves (tvořily 49 % celkové produkce obilovin). V roce 2014 byl u všech obilovin uvedených v Tab. 9 zjištěn vyšší hektarový výnos než v roce 2013 vyjma kukuřice na zrna. Předpokládaný vyšší výnos byl zjištěn také

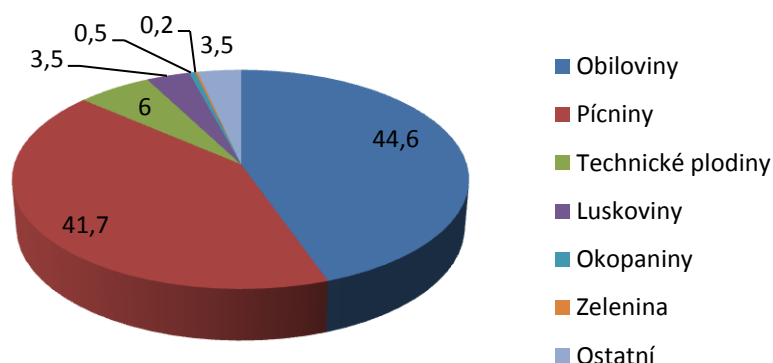
u zeleniny (o 12 %) a píce (o 14 %). Naopak k meziročnímu snížení hektarového výnosu došlo u brambor (o 17 %).

Celková produkce u trvalých kultur dosáhla 8 315 tun (meziroční pokles o 8 %). Z tohoto množství připadá 69 % na ovocné sady (jádroviny, peckoviny) a vinice 25 % (meziroční navýšení produkce o 8 %). V rámci ovocných sadů dosáhly největšího objemu produkce jabloně (53% podíl), následovaly švestky (12% podíl) a meruňky (11% podíl). Hektarový výnos u ovocných sadů se proti roku 2013 snížil z 1,58 t/ha na 1,26 t/ha. Výnos zůstává stále na nízké úrovni. Důvodem jsou především rozsáhlé plochy mladých sadů, které ještě nezačaly plodit a také nižší plodnost starších sadů.

Z pohledu podílu hlavních kategorií ekologicky pěstovaných plodin na OP na jejich celkové výměře v ČR dosahují trvale vyšší podíl luskoviny na zrna (9,4 %) a pícniny na OP (5 %). Podíl ploch obilovin zůstává i nadále pod 2 %. Z obilovin byl nejvyšší podíl zaznamenán u ovsa (12,1 %), u tritikále (7,9 %) a žita (7,4 %). V rámci technických plodin dosahují významného zastoupení v EZ také LAKR (léčivé, aromatické a kořeninové rostliny), které v roce 2014 zaujímaly podíl na ploše v ČR 20,8 % (v roce 2013 to byl ale podíl podstatně vyšší, a to 32,8 %).

Luskoviny na zrna také drží stále prvenství v podílu bioprodukce na jejich celkové produkci v ČR s 5% podílem (což je ovšem výrazně menší podíl než v roce 2013, tj. 10 %). Produkce obilovin v EZ tvoří 0,7 % z celkové sklizně obilovin v ČR, pícniny 2,2 % a zelenina 0,5 %. Pokud srovnáme produkci jednotlivých plodin, pak vyšší než 5% podíl na jejich celkové sklizni v ČR dosahuje kmín (28,8 %), lupina na zrna (23,6 %) a již dlouhodobě oves (8,3 %). Dlouhodobě se 5% podílu přibližuje také tritikále. Z pohledu hektarového výnosu lze shrnout, že výnosy obilovin v EZ se v roce 2014 pohybovaly v rozmezí 42 – 75 % výnosu konvenčního, luskoviny kolem 58 %, brambory okolo 40 %, olejnin cca 20 % (z toho hořčice až 76 %), a pícniny k 52 % konvenčního výnosu. Srovnání produkce zeleniny je velmi obtížné vzhledem k různorodosti druhů.

Objem ekologické produkce na orné půdě meziročně vzrostl o 8 %, přičemž nejvyšší nárůst byl zaznamenán meziročně u pícnin (o 17 %). Naopak se meziročně snížila produkce u zeleniny (o 28 %) a u luskovin na zrna (o 24 %). U TK poklesl objem produkce o 8 %, přičemž u ovocných sadů klesla produkce meziročně o 14 %, u vinic naopak produkce stoupla téměř o 8 %.

Graf 3 Struktura plodin dle výměr v ekologickém zemědělství v ČR v roce 2014 (%)

Tab. 9 Struktura, produkce a výnos plodin na orné půdě v roce 2014 – základní komodity

Plodiny	Počet ekofarem ¹⁾	Období konverze	Ekologický režim	Celkem	Ekologická produkce	Ekologické výnosy
		(ha)	(ha)	(ha)	(t)	(t/ha)
OP celkem	1 435	5 864,84	48 554,39	54 419,23	150 585,26	n. a.
Obiloviny pro produkci zrna	721	2 087,92	22 167,45	24 255,37	63 888,36	2,88
Pšenice obecná	310	789,89	6 117,74	6 907,63	18 664,15	3,05
Špalda	67	35,94	2 022,51	2 058,45	5 675,89	2,81
Pšenice tvrdá	11	15,64	44,53	60,47	159,30	3,58
Žito	85	177,25	1 690,04	1 867,29	4 894,70	2,90
Ječmen	218	369,22	2 740,50	3 109,72	7 790,17	2,84
Oves	378	399,29	4 698,08	5 097,37	12 640,19	2,69
Tritikále	197	281,00	3 530,23	3 811,23	10 474,97	2,97
Kukuřice na zrno	11	1,30	640,43	641,73	2 280,15	3,56
Pohanka	25	7,80	476,45	484,25	840,80	1,76
Proso	10	9,94	162,58	172,52	366,94	2,26
Ostatní obiloviny na zrno	11	0,35	44,36	44,71	101,10	2,28
Luskoviny na zrno (suché)	94	113,94	1 779,24	1 893,18	2 766,40	1,55
Hrách	35	6,25	367,58	373,83	576,66	1,57
Bob	4	15,13	13,01	28,14	14,20	1,09
Lupina	17	62,58	433,65	496,23	692,06	1,60
Sója	6	0,00	140,01	140,01	192,00	1,37
Pelůška	22	25,80	425,37	451,17	731,09	1,72
Ostatní luskoviny	17	4,18	399,62	403,80	560,39	1,40
Okopaniny	229	6,27	255,92	262,19	2 978,83	11,64
Brambory (včetně raných a sadbových brambor)	219	5,92	247,27	253,19	2 855,80	11,55
Cukrová řepa (včetně sadby)	2	0,00	0,86	0,86	11,20	13,02
Ostatní krmné okopaniny a brukvovité (bez osiv)	25	0,35	7,79	8,14	111,83	14,36
Technické plodiny	123	201,45	3 083,50	3 284,95	2 193,64	0,71
Olejníny	55	148,26	1 897,52	2 045,78	1 538,13	0,81
Slunečnice	5	0,00	16,47	16,47	28,74	1,74
Sója	2	0,00	368,33	368,33	676,40	1,84
Řepka a řepice	3	117,09	52,26	169,35	79,00	1,51
Mák	5	0,00	42,74	42,74	41,26	0,97
Hořčice	31	20,53	461,81	482,34	378,71	0,82
Tykev olejná	14	10,64	955,01	965,65	332,52	0,35
Ostatní olejníny	1	0,00	0,90	0,90	1,50	1,67
Aromatické, léčivé rostliny a koření (LAKR)	71	38,57	1 120,62	1 159,19	627,73	0,56
Ostatní technické plodiny	12	14,62	65,36	79,98	27,78	0,43

¹⁾ Počet ekofarem, které mají plochy dané plodiny již v ekologickém režimu.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2014; data od 3 808 subjektů

Tab. 10 Struktura, produkce a výnos plodin na orné půdě v roce 2014 – zelenina a jahody

Plodiny	Počet ekofare ¹⁾	Období konverze	Ekologický režim	Celkem	Ekologická produkce	Ekologické výnosy
		(ha)	(ha)	(ha)	(t)	(t/ha)
Čerstvá zelenina a jahody	106	7,58	107,22	114,80	1 162,12	10,84
Košťáloviny/brukvovité	39	0,12	7,44	7,56	33,85	4,55
Květák a brokolice	15	0,02	1,45	1,47	4,72	3,26
Kapusta	16	0,00	1,47	1,47	5,88	4,00
Hlávkové zelí	24	0,10	3,12	3,22	14,14	4,53
Ostatní košťáloviny / brukvovité	20	0,00	1,40	1,40	9,11	6,51
Listová/stonková zelenina	34	0,16	4,09	4,25	13,02	3,18
Celer řapíkatý	6	0,00	0,21	0,21	0,49	2,33
Pór	11	0,00	0,24	0,24	0,98	4,08
Salát	20	0,04	2,00	2,04	5,42	2,71
Špenát	12	0,12	0,47	0,59	1,06	2,26
Ostatní listová/stonková zel.	13	0,00	1,17	1,17	5,07	4,33
Plodová zelenina	78	2,42	32,74	35,16	178,31	5,45
Rajče	33	0,08	4,57	4,65	25,57	5,60
Paprika	20	0,06	1,70	1,76	10,22	6,01
Okurek	25	0,01	2,53	2,54	12,09	4,78
Dýně	58	2,24	21,45	23,69	111,24	5,19
Ostatní plodová zelenina	20	0,03	2,49	2,52	19,19	7,71
Kořenová a hlízová zelenina	91	3,47	55,91	59,38	928,58	16,61
Mrkev	53	2,56	29,02	31,58	831,02	28,64
Petržel	30	0,26	3,78	4,04	13,53	3,58
Česnek	44	0,38	6,47	6,85	26,49	4,09
Cibule a šalotka	47	0,25	7,65	7,90	30,54	3,99
Celer bulvový	17	0,00	0,71	0,71	3,61	5,08
Ostatní kořenová/hlízová zel.	35	0,02	8,28	8,30	23,39	2,82
Luskoviny	28	1,34	2,13	3,47	3,67	1,72
Hrášek	18	1,33	0,64	1,97	1,49	2,33
Fazole a zelená fazolka	14	0,01	0,66	0,67	1,07	1,62
Ostatní luskoviny	6	0,00	0,83	0,83	1,11	1,34
Ostatní zelenina	4	0,01	0,58	0,59	0,90	1,55
Jahody	21	0,06	4,33	4,39	3,79	0,88

¹⁾Počet ekofare^m, které mají plochy dané plodiny již v ekologickém režimu.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2014; data od 3 808 subjektů

Tab. 11 Struktura, produkce a výnos plodin na orné půdě v roce 2014 – pícniny

Plodiny	Počet ekofarem ¹⁾	Období konverze	Ekologický režim	Celkem	Ekologická produkce	Ekologické výnosy ²⁾
		(ha)	(ha)	(ha)	(t)	(t/ha)
Pícniny na OP	1 004	3 197,58	19 511,94	22 709,52	77 030,66	3,95
Jednoleté pícniny	102	819,60	2 647,04	3 466,64	12 815,34	4,84
Kukuřice na zeleno (na siláž)	10	552,70	213,61	766,31	1 111,10	5,20
Ostatní jednoleté pícniny	95	266,90	2 433,43	2 700,33	11 704,24	4,81
Víceleté pícniny	963	2 377,98	16 864,90	19 242,88	64 215,32	3,81
z toho: vojtěška	132	195,54	2 425,85	2 621,39	9 158,51	3,78
Další plodiny na OP	30	40,14	705,08	745,22	564,75	0,80
z toho: květiny a okras. rostliny	2	0,00	0,77	0,77	0,30	0,39
OP na osivo a sadbu	24	39,94	625,31	665,25	564,45	0,90
Půda ladem	121	209,96	944,03	1 153,99	0,00	n. a.
Houby	1	0,00	0,01	0,01	0,50	50,00

¹⁾Počet ekofarem, které mají plochy dané plodiny již v ekologickém režimu.

²⁾Výnos píce je u pícnin uveden v seně.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2014; data od 3 808 subjektů

Tab. 12 Struktura, produkce a výnos plodin v roce 2014 – trvalé kultury

Plodiny	Počet ekofarem ¹⁾	Období konverze	Ekologický režim	Celkem	Ekologický režim - plocha skutečně produkční ²⁾	Ekologická produkce	Ekologické výnosy
		(ha)	(ha)	(ha)	(ha)	(t)	(t/ha)
Trvalé kultury	692	755,08	6 794,01	7 549,09	5 824,81	8 314,67	1,43
Ovocné sady	606	466,00	5 339,61	5 805,61	4 545,51	5 714,43	1,26
Jabloně	472	163,03	2 014,08	2 177,11	1 831,93	3 054,05	1,67
Hrušně	286	46,30	443,58	489,88	377,82	518,09	1,37
Meruňky	108	58,66	647,02	705,68	633,81	617,20	0,97
Nektarinky	5	0,32	10,79	11,11	2,79	12,01	4,30
Broskvoně	43	10,47	83,37	93,84	71,99	81,29	1,13
Třešně / višně	284	62,28	613,67	675,95	558,23	298,45	0,53
Švestky	407	106,44	1 373,22	1 479,66	921,42	699,40	0,76
Ostatní ovoce	64	18,50	153,88	172,38	147,52	154,94	1,05
Ořechy	143	18,26	176,92	195,18	79,31	47,45	0,60
Bobuloviny	58	98,67	466,41	565,08	455,77	369,75	0,81
Vinice	89	170,41	777,77	948,18	710,92	2 076,04	2,92
Chmelnice	3	1,74	8,84	10,58	8,84	7,00	0,79
Další TK	1	0,00	24,46	24,46	24,46	100,00	4,09

¹⁾Počet ekofarem, které mají plochy dané plodiny již v ekologickém režimu.

²⁾Plocha, na které jsou v daném roce očekávány výnosy.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2014; data od 3 808 subjektů

Tab. 13 Struktura, produkce a výnos plodin v roce 2014 – trvalé travní porosty

Plodiny	Počet ekofare ¹⁾	Období konverze	Ekologický režim	Celkem	Ekologická produkce	Ekologické výnosy ²⁾
		(ha)	(ha)	(ha)	(t)	(t/ha)
Louky a pastviny (TTP)	3 173	18 070,98	393 593,26	411 664,24	1 310 274,97	3,33

¹⁾ Počet ekofare, které mají plochy dané plodiny již v ekologickém režimu.

²⁾ Výnos píče je uveden v seně.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2014; data od 3 808 subjektů

Tab. 14 Plochy a produkce v EZ na orné půdě v letech 2013 a 2014 a srovnání s celkovou osevní plochou a produkcí v ČR v roce 2014

Plodiny	2013 (EZ)		2014 (EZ)		Struktura plodin 2014 (%)	Meziroční změna (%)		2014 (ČR)			Podíl (%) na celkové		
	Celková plocha EZ (ha)	Ekologická produkce (t)	Celková plocha EZ (ha)	Ekologická produkce (t)		produkce	hektar. výnosu	Celková plocha (ha)	Celková produkce (t)	Hektarový výnos (t/ha)	ploše	produkci	hektar. výnosu
Obiloviny	25 883,93	62 210	24 255,37	63 888	44,57	2,70	8,27	1 409 610	8 779 299	6,23	1,72	0,73	46,24
Pšenice	6 380,27	16 597	6 968,10	18 823	28,73	13,42	5,17	835 941	5 442 349	6,51	0,83	0,35	46,85
Špalda	2 246,93	6 172	2 058,45	5 676	8,49	-8,04	1,81	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.
Ječmen	3 348,61	7 080	3 109,72	7 790	12,82	10,03	20,34	350 518	1 967 049	5,61	0,89	0,40	50,61
Žito	2 392,15	5 428	1 867,29	4 895	7,70	-9,82	23,93	25 137	129 059	5,13	7,43	3,79	56,48
Oves	5 494,77	12 535	5 097,37	12 640	21,02	0,84	5,49	42 289	152 232	3,60	12,05	8,30	74,73
Tritikále	4 548,00	10 510	3 811,23	10 475	15,71	-0,33	3,85	48 497	243 889	5,03	7,86	4,29	59,06
Kukuřice na zrno	579,51	2 583	641,73	2 280	2,65	-11,72	-20,36	98 749	832 235	8,43	0,65	0,27	42,24
Luskoviny na zrno	1 944,34	3 686	1 893,18	2 766	3,48	-24,94	-25,84	20 170	53 797	2,67	9,39	5,14	58,11
Hrách	542,78	914	373,83	577	19,75	-36,93	-12,78	14 449	42 748	2,96	2,59	1,35	53,07
Lupina	196,76	356	496,23	692	26,21	94,40	-19,60	2 106	3 762	1,79	23,56	18,40	89,39
Okopaniny	270,67	3 078	262,19	2 979	0,48	-3,21	-6,88	87 317	5 136 847	58,83	0,30	0,06	19,79
Brambory	235,29	2 977	253,19	2 856	96,57	-4,08	-17,09	23 993	697 539	29,07	1,06	0,41	39,73
Technické plodiny	3 776,30	2 159	3 284,95	2 194	6,04	1,61	14,52	472 547	1 667 760	3,53	0,70	0,13	20,11
Olejniny	1 736,60	1 099	2 045,78	1 538	62,28	39,92	20,90	464 274	1 644 058	3,54	0,44	0,09	22,87
Řepka	7,42	8	169,35	79	8,28	953,33	49,50	389 298	1 537 320	3,95	0,04	0,01	38,24
Hořčice	297,45	221	482,34	379	23,58	71,75	-10,87	18 452	19 835	1,07	2,61	1,91	76,28
LAKR	1 857,68	950	1 159,19	628	35,29	-33,92	-1,75	5 566	4 903	0,88	20,83	12,80	63,58
Kmín	884,77	549	626,75	422	54,07	-23,13	-4,05	2 173	2 009	0,92	28,84	21,01	77,17
Zelenina	171,07	1 612	114,80	1 162	0,21	-27,91	11,75	9 211	221 575	24,06	1,25	0,52	45,05
Pícniny	22 604,73	65 974	22 709,52	77 031	41,73	16,76	14,49	454 131	3 448 625	7,59	5,00	2,23	52,02

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2013 a 2014; Sklizeň zemědělských plodin ČSÚ; vlastní výpočty ÚZEI.

3. Živočišná výroba a produkce na ekologických farmách

Živočišná výroba zaznamenala v roce 2014 nárůst počtu ekologicky chovaných zvířat o 4 %. Na ekofarmách bylo chováno okolo 382 tis. kusů zvířat⁴. Tento údaj zahrnuje pouze tzv. BIO zvířata, tj. zvířata chovaná již v ekologickém režimu, která prošla přechodným obdobím (viz Tab. 15). Nejčastěji chovaným druhem hospodářských zvířat byl skot, jehož stav dosáhl v roce 2014 úrovně 224 tis. kusů, tj. 58,7 % všech chovaných zvířat. Následoval chov ovcí (26,2 %), dále drůbež (10,3 %), kozy (2,4 %), koně (1,9 %) a prasata (0,5 %).

K významnému navýšení došlo zejména v počtu chovatelů masného skotu. Zatímco v roce 2013 uvedlo chov krav bez tržní produkce mléka (KBTPM) 1 838 farem, v roce 2014 se chovu KBTPM věnovalo 1 909 farem. Výrazný nárůst nastal také v případě chovu koní, kdy počet chovatelů vzrostl z 633 v roce 2013 na 699 v roce 2014.

Hlavní kategorie hospodářských zvířat, jako jsou prasata, skot, malí přežvýkavci a drůbež, zaznamenaly meziroční nárůst. U ovcí došlo k velmi mírnému 1% poklesu chovaných zvířat. Oproti roku 2013 došlo k velmi výraznému poklesu počtu chovaných včelstev. Počet včelařů sice meziročně vzrostl z 10 na 15, avšak počet včelstev poklesl téměř o 95 %.

Již tradičně pokračoval nárůst stavů skotu (o 5,4 %), přičemž nejrychleji rostla kategorie KBTPM (7,2 %). Oproti roku 2013 došlo také k navýšení stavu dojníc a to o 5 %. Přesto podíl dojníc na celkovém stavu skotu v EZ stále výrazně zaostává za celorepublikovým poměrem (3,3 % v EZ oproti celkovým 27,1 %).

V chovu koz byla obnovena vzestupná tendence počtů chovaných zvířat z let 2010–2012. Stav koz chovaných v režimu ekologického zemědělství se tak meziročně zvýšil o 18,3 %. Podobná situace je také u chovu koní, kde byl zaznamenán meziroční nárůst o 14,6 %.

Růstový trend pokračoval také u chovatelů prasat, kdy se jejich počet navýšil o 3 chovatele. Spolu s ním se meziročně zvýšil i počet prasat o 7,2 % na 1 994 kusů. Byl tak v podstatě vyrovnán stav z roku 2009, kdy počet bioprasat chovaných v ČR činil 1 990 kusů.

V rámci chovu drůbeže byl loňský 5% pokles nahrazen 7,4% nárůstem. Zvýšení stavů bylo zaznamenáno u brojlerů (nárůst o 53,8 %) a u kategorie ostatní drůbež (krůty, kachny a husy), kde došlo k navýšení o 37,1 %. Výrazný pokles nastal naopak u nosnic⁵. Z necelých 20 tis. kusů zaznamenaných v roce 2013 poklesl jejich počet zpět k hodnotě 13 tis. kusů, okolo které se pohyboval v letech 2010–2012.

Při srovnání celkového počtu hospodářských zvířat v ČR zaujímá chov bioskotu na celkových stavech 16,3 %, z toho podíl dojníc na jejich celkovém počtu dosahuje zatím pouze 1,9 %. Největší oblibě se u ekozemědělců stále těší chov ovcí a koz, kdy je v ekologickém chovu zařazeno 44,5 % ovcí a 37,4 % koz. V případě koní je v režimu EZ zařazeno 21,5 % chovaných zvířat. Podíl ekologicky chované drůbeže na celkových počtech je zanedbatelný (0,2 %), podobně je tomu u podílu bioprasat, který se dlouhodobě pohybuje také kolem hodnoty 0,1 %.

⁴ Tento údaj představuje stav základních kategorií ekologicky chovaných hospodářských zvířat na ekofarmách (tj. bez započítání chovu včel, ryb a ostatních zvířat).

⁵ Pohyby kategorií v rámci drůbeže je třeba brát jako orientační, jelikož stavy jsou zjišťovány ke konci března, tedy některé podniky nemusí mít ještě drůbež nakoupenou, příp. je realizováno více turnusů chovu zejména u brojlerů, což také může zkreslit celkové stavy drůbeže.

Tab. 15 Počet BIO zvířat chovaných na ekofarmách v roce 2013 a 2014

Kategorie zvířat	Počet ekofarem	Počet BIO zvířat (kusy)	Počet BIO zvířat (kusy)	Meziroční změna počtu BIO zvířat 2014/13 (%)
	2014	2013	2014	
Zvířata celkem¹⁾	x	367 193	382 789	x
Skot (celkem)	2 054	213 303	224 873	5,42
Dojnice	135	7 047	7 402	5,04
KBTPM	1 909	98 988	106 127	7,21
Skot na porážku	930	13 468	13 773	2,26
Ostatní skot	1 888	93 800	97 571	4,02
Ovce (celkem)	965	101 528	100 385	-1,13
Ovce - chovné samice	960	65 671	64 893	-1,18
Ostatní ovce	839	35 857	35 492	-1,02
Kozy (celkem)	301	7 701	9 112	18,32
Kozy - chovné samice	297	5 147	6 011	16,79
Ostatní kozy	211	2 554	3 101	21,42
Prasata (celkem)	31	1 860	1 994	7,20
Výkrmová prasata	25	1 451	1 556	7,24
Chovné prasnice	28	215	209	-2,79
Ostatní prasata	23	194	229	18,04
Drůbež (celkem)	66	36 610	39 330	7,43
Brojeři	10	15 048	23 137	53,75
Nosnice	51	19 777	13 746	-30,50
Ostatní (krůty, kachny, husy)	32	1 785	2 447	37,09
Koně (celkem)	699	6 191	7 095	14,60
Včely (počet rojů)	15	703	39	-94,45
Ryby (celkem)	6	3 976	2 490	-37,37
Ostatní zvířata (celkem)	61	601	522	-13,14
Poníci	37	85	117	37,65
Osli	16	47	41	-12,77
Králíci	5	418	289	-30,86
Ostatní ²⁾	3	51	75	47,06

¹⁾ Tento údaj představuje stav základních kategorií ekologicky chovaných hospodářských zvířat na ekofarmách (tj. bez započítání chovu včel, ryb a ostatních zvířat).

²⁾ Kategorie „ostatní“ v rámci ostatních zvířat zahrnuje v roce 2013 chov bizonů a jaků, v roce 2014 pouze chov bizonů.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2013 a 2014

Na ekologických farmách jsou každoročně sledovány kromě počtů zvířat již v režimu EZ, také celkové stavy všech zvířat chovaných na ekofarmě podle hlavních kategorií. Do těchto zvířat se započítávají všechna zvířata včetně zvířat v přechodném období, nezapočítávají se zvířata konvenční. Ze srovnání všech zvířat a BIO zvířat chovaných na ekofarmách vyplývá, že 2,6 % skotu, 3,3 % ovcí, 4,2 % koz, 3,8 % prasat a 10 % koní ještě není plně v ekologickém režimu.

Celkem bylo na ekofarmách v roce 2014 chováno 352 tis. kusů přežvýkavců a koní, což představuje 196 tis. VDJ (viz Tab. 16). Stejně jako v předchozím roce zde zaujímá dominantní postavení chov

skotu s podílem 65 % (resp. 87 % při přepočtu na VDJ). Zatížení travních porostů⁶ se v EZ při výměře 411 664 ha TTP pohybovalo v roce 2014 okolo 0,48 VDJ/ha a mírně vzrůstá.

Tab. 16 Počet zvířat chovaných na ekofarmách v roce 2013 a 2014

Kategorie zvířat	Počet ekofarem	Počet všech zvířat (kusy)		Meziroční změna 2014/13 (%)
	2014	2013	2014	
Skot celkem	2 165	221 007	231 010	4,53
Skot ve věku nad 1 měsíc do 6 měsíců	1 682	46 521	49 369	6,12
Skot ve věku nad 6 měsíc do 24 měsíců	1 852	47 399	49 684	4,82
Skot ve věku nad 24 měsíců	2 105	127 087	131 957	3,83
Ovce celkem	1 034	103 923	103 779	-0,14
Kozy celkem	329	8 115	9 516	17,26
Koně celkem	768	7 479	7 896	5,58
Přežvýkavci a koně	x	340 524	352 201	3,43
Prasata celkem	36	1 876	2 073	10,50

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2013 a 2014

Každým rokem se sledují data o živočišné produkci pocházející z ekologických chovů zvířat. Tab. 17 zahrnuje živočišnou produkci, včetně prodeje živých zvířat, která je certifikovatelná (tj. pochází ze zvířat chovaných dle zásad EZ), a kterou farmář plánuje prodat v daném roce ať už jako BIO nebo konvenční produkt. Snahou je získat objem reálné bioprodukce z ekofarem (tj. produkce, která může být prodána v bio kvalitě) a nikoli jen objem požadované certifikované produkce či jen části produkce, kterou se podařilo prodat jako bioprodukt.

Produkce masa vzrostla o 3 % oproti roku 2013 a činila 6 578 tun. Největším podílem je zastoupeno hovězí maso, jehož produkce se meziročně zvýšila o 3,4 % a podobně jako v předešlém roce představuje 88% podíl na celkové produkci biomasa. Necelých 7 % tvořilo, stejně jako v předchozích letech, maso skopové/jehněčí. Vzestupná tendence se udržela také u produkce koziho a vepřového masa, kde ve srovnání s rokem 2013 došlo k navýšení o 17,5 % u koziho a 5,6 % u vepřového masa. V produkci masa drůbežního byl naopak zaznamenán meziroční pokles a to o 26 %.

Kromě produkce masa je také sledován prodej živých zvířat. V roce 2014 bylo zaznamenáno navýšení počtu prodaných zvířat v kategorii zástav u obou sledovaných skupin. Zástavových jehňat bylo prodáno 14 726 kusů, což je oproti předchozímu sledovanému období 15% nárůst. Prodej zástavových telat byl navýšen o necelá 3 %, prodáno bylo 43 542 kusů. Pro potřebu srovnání s výše uvedenými hodnotami produkce masa, kdy byly do objemu masa započítána také zvířata prodaná v živém jako zástav, byl prodaný zástav přepočten na objem masa. U zástavového skotu byla předpokládána průměrná hmotnost 180 kg a 50% výtěžnost, u zástavových jehňat pak hmotnost 20 kg a také 50% výtěžnost. Počty prodaných chovných zvířat se na rozdíl od roku 2013 navýšily u skotu, ovcí a prasat. Naopak u chovných koní a koz bylo zaznamenáno snížení prodaných kusů.

V rámci živočišné výroby je dlouhodobě sledována také mléčná produkce, která je pro přehlednost rozdělena do několika kategorií. Jedná se o mléko čerstvé, směřující přímo do mlékáren, dále mléko upravené, vhodné k přímé spotřebě a sýry. Výrobky spadající mimo tyto tři

⁶ Počet VDJ zvířat zkrmujičích objemnou píci na jednotku plochy travního porostu. VDJ byly vypočítány dle přepočítávacích koeficientů z Nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření Příl. 4.

hlavní kategorie, jsou souhrnně označeny jako další mléčná produkce a patří sem např. kysané mléčné výrobky⁷, máslo, tvaroh či smetana.

Produkce kravského mléka zaznamenala v roce 2014 poměrně výrazný pokles a to jak v případě upraveného (57 %), tak i čerstvého mléka (7 %). Naopak velmi významný vzestup nastal u produkce upraveného kozího mléka, což je pravděpodobně způsobeno změnou orientace klíčového producenta z výroby sýrů právě na upravené mléko. Nasvědčuje tomu také situace v produkci sýrů, kdy u kravského a ovčího sýra došlo k navýšení (66 % kravský sýr a 6,9 % ovčí sýr), ale produkce kozího sýra meziročně poklesla o více než 37 %. Produkce másla, tvarohu a smetany pokračovala, stejně jako v předešlém roce, v narůstajícím trendu.

V produkci vajec nebyla zachována vzestupná tendence z předcházejících let. Naopak zde byl zaznamenán téměř 35% pokles (z 3 521 tis. kusů na 2 296 tis. kusů, neboli při uvažované hmotnosti 62,5 g na vejce cca o 76 tun vajec). Produkce medu zaznamenala rapidní pokles (97 %), což lze nejspíš do jisté míry přisuzovat plošnému rozšíření onemocnění včelstev.

⁷ V kategorii kysané mléčné výrobky jsou zařazeny např. jogurty, jogurtové a kefirové mléko, zakysaná smetana a jiné fermentované výrobky.

Tab. 17 Živočišná bioprodukce na ekofarmách v roce 2013 a 2014

Produkty	Jednotka	Počet ekofarem	Bioprodukce z BIO zvířat		Meziroční změna (%)
		2014	2013	2014	
Maso					
Hovězí (celkem)	1 000 kg	1 841	9 459,58	9 760,17	3,18
- z toho maso	1 000 kg	1 493	5 648,80	5 841,39	3,41
- z toho zástav	1 000 kg	1 295	3 810,78	3 918,78	2,83
Skopové/jehněčí (celkem)	1 000 kg	858	552,20	597,66	8,23
- z toho maso	1 000 kg	738	424,43	450,40	6,12
- z toho zástav	1 000 kg	417	127,77	147,26	15,25
Kozí	1 000 kg	144	19,56	22,98	17,50
Vepřové	1 000 kg	29	132,43	139,89	5,63
Drůbeží	1 000 kg	37	163,28	120,65	-26,11
Králičí	1 000 kg	5	0,69	1,07	54,49
Rybí	1 000 kg	3	1,60	2,60	62,50
Živá zvířata - prodej jako zástav nebo na chov					
Zástav - telata	kusy	1 295	42 342	43 542	2,83
Zástav - ovce	kusy	417	12 777	14 726	15,25
Chov - skot	kusy	163	2 015	2 832	40,55
Chov - ovce	kusy	97	2 139	2 414	12,86
Chov - kozy	kusy	64	575	508	-11,65
Chov - prasata	kusy	5	26	47	80,77
Chov - drůbež	kusy	2	960	134	-86,04
Chov - koně	kusy	56	180	124	-31,11
Mléčná produkce					
Čerstvé mléko - kravské	1 000 l	94	32 205,88	29 907,58	-7,14
- ovčí	1 000 l	9	29,50	45,40	53,90
- kozí	1 000 l	35	138,68	104,61	-24,57
Upravené mléko - kravské	1 000 l	10	61,35	26,04	-57,55
- ovčí	1 000 l	3	1,78	5,90	231,46
- kozí	1 000 l	6	1,67	14,39	761,68
Sýr - kravský	1 000 kg	14	14,26	23,69	66,13
- ovčí	1 000 kg	10	10,44	11,16	6,90
- kozí	1 000 kg	19	25,86 ¹⁾	16,18	-37,44
Další mléčná produkce:					
Kysané mléčné výrobky	1 000 kg	12	185,90	98,05	-47,26
Tvaroh	1 000 kg	12	12,15	20,76	70,86
Máslo	1 000 kg	6	1,35	2,93	117,35
Smetana	1 000 l	5	4,10	37,39	812,06
Vejce pro konzumaci	1 000 kg	69	220,08	143,50	-34,80
Med	1 000 kg	204	17,28	0,46	-97,36

¹⁾Množství plánované produkce kozího sýra upraveno na základě nově zjištěných skutečností u jedné z ekofarem (v r. 2013 bylo původně uvedeno 44,46 tis. kg kozího sýra).

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2013 a 2014

4. Počet registrovaných subjektů v ekologickém zemědělství

Dle zákona o EZ⁸ musí každý zájemce, který hodlá podnikat v ekologickém zemědělství, podat žádost o registraci na MZe. Registrace rozlišuje následující kategorie subjektů:

- ekologický podnikatel (ekozemědělec),
- výrobce biopotravin (zpracovatel bioproduktů),
- osoba uvádějící biopotraviny nebo bioprodukty do oběhu (tj. obchodník, dovozce, vývozce),
- výrobce nebo dodavatel ekologických krmiv,
- výrobce nebo dodavatel ekologického rozmnožovacího materiálu (osiv),
- ekologický chovatel včel (není zahrnován do ekozemědělců, jelikož nemusí mít vlastní z. p.),
- jiná povaha činnosti (např. ekologický pěstitel hub, ekologický chovatel ryb, ekologický sběrač volně rostoucích rostlin).

Navíc jsou sledovány počty dovozců a vývozců ze/do třetích zemí (tj. zemí mimo EU) a tzv. faremních zpracovatelů (tj. subjektů registrovaných v kategorii výrobce biopotravin a současně ekozemědělec). Celkový počet subjektů (tj. subjekt je započítán pouze 1x na základě IČ nebo rodného čísla) a provozoven (tj. započítány jsou všechny provozovny/farmy daného subjektu) v jednotlivých kategoriích ke konci let 2013 a 2014 uvádí Tab. 18.

Tab. 18 Počet registrovaných subjektů v ekologickém zemědělství k 31. 12. 2013 a 2014

Kategorie	Počet subjektů / provozoven		Meziroční změna 2014/13	
	2013	2014	(abs.)	(%)
Ekologičtí zemědělci	3910 / 3926	3866 / 3885	- 44 / - 41	-1,1
Výrobci biopotravin	471 / 500	506 / 538	35 / 38	7,4
Distributoři bioproduktů a biopotravin	305 / 332	351 / 381	46 / 49	15,1
Výrobci krmiv	38 / 38	38 / 39	0 / 1	0,0
Výrobci osiv	31 / 31	33 / 33	2 / 2	6,5
Ekologičtí včelaři	15 / 15	14 / 14	- 1 / -1	-6,7
Z toho dále:				
Dovozci biopotravin ze 3. zemí	89 / 89	110 / 110	21 / 21	23,6
Vývozci biopotravin do 3. zemí	42 / 42	54 / 54	12 / 12	28,6
Faremní zpracovatelé	185 / 185	201 / 201	16 / 16	8,6

Zdroj: REP, vlastní výpočty ÚZEI

Je třeba zdůraznit, že jednotlivé subjekty mohou mít více ekofarem či provozoven. Např. mezi ekozemědělci je registrován státní podnik Vojenské lesy a statky ČR, s. p. obhospodařující 5 samostatných ekofarem. Mezi výrobci je např. registrován PHOENIX lékárenský velkoobchod, a. s. se svými 6 pobočkami nebo LEROS, s. r. o. se 4 pobočkami. Současně působí řada subjektů ve více kategoriích, kdy výrobce biopotravin je současně distributorem nebo výrobcem krmiv apod. Dle těchto informací bylo k 31. 12. 2014 v EZ registrováno celkem 4 395 subjektů, což představuje pokles o 17 subjektů, resp. o 0,4 % v porovnání s rokem 2013. V předchozích letech byl tento trend zcela opačný (nárůst o 0,5 % v roce 2013, nárůst o 0,8 % v roce 2012 a 10,4 % v roce 2011).

⁸ Dne 1. 1. 2012 nabyl účinnosti zákon č. 344/2011, kterým se mění dosavadní zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství.

Ke konci roku 2014 působilo v EZ 3 885 ekofarem (resp. 3 866 ekologických podnikatelů), z nichž 215 (5,6 %) subjektů bylo registrováno zároveň jako výrobce biopotravin. Jako zemědělec a distributor bylo registrováno 54 subjektů. Celkový počet ekologických podnikatelů poklesl v porovnání s rokem 2013 o 1,1 %. Během roku 2014 ukončilo svoji činnost 135 ekologických zemědělců, naopak nově se registrovalo 91 subjektů.

Jako výrobce biopotravin bylo ke konci roku 2014 registrováno 506 subjektů (resp. 537 výrobních míst). Meziročně jde o navýšení o 7,4 % (v roce 2013 o 5,1 %). Ačkoli počty výrobců každoročně narůstají, nejedná se už o tak výrazné navýšení jako v letech 2009 a 2008 (nárůst o 14 %, resp. 82 %).

K nejčastěji provozovaným činnostem patřilo stejně jako v roce 2013 u českých výrobců zpracování masa a masných výrobků, zpracování a konzervování ovoce a zeleniny a výroba mléčných výrobků (viz Tab. 19). V kategorii zpracování masa a masných výrobků došlo k nárůstu počtu subjektů o 23,8 % a v kategorii mléčných výrobků pak o 7,1 %. K výraznějšímu snížení došlo u výroby pekařských a cukrářských výrobků (10.71), kdy počet subjektů zabývajících se touto činností klesl o 38 % (tj. 8 subjektů). V rámci výroby ostatních potravinářských výrobků dominuje kategorie zpracování čaje a kávy, která každoročně mírně narůstá.

Druhou významnou kategorií pro rozvoj trhu s biopotravinami jsou distributoři, neboli subjekty uvádějící biopotraviny nebo bioprodukty do oběhu včetně vývozu a dovozu bez jakéhokoli dalšího zpracování (za zpracování je považováno i pouhé zabalení nebo označování biopotravin). Počet registrovaných distributorů ke konci roku 2014 vzrostl na 381 provozoven (resp. 351 subjektů), což představuje meziroční nárůst o 15,1 %. Nárůst se pohybuje přibližně na stejné úrovni jako v roce 2013 (16 %) a není už tak výrazný jako v roce 2012, ve kterém meziroční nárůst činil 30,8 %. Zvýšil se i počet dovozců a vývozců z/do 3. zemí (o 23,6 % a 28,6 %). Je však třeba zmínit, že v obchodu s biopotravinami navíc působí velký počet subjektů realizujících maloobchodní prodej (tj. maloobchodní řetězce, obchody zdravé výživy apod.), ty se však dle zákona o ekologickém zemědělství od roku 2006 nemusí registrovat.

Tab. 19 Výrobci biopotravin dle druhu ekonomické aktivity v letech 2013 až 2014

Kód	Ekonomická aktivita (dle NACE)	Počet výrobců biopotravin ¹⁾	
		2013	2014
10.1	Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků	80 (87)	99 (104)
10.11	Zpracování a konzervování masa, kromě drůbežího	69 (74)	88 (92)
10.12	Zpracování a konzervování drůbežího masa	2 (3)	2
10.13	Výroba masných výrobků a výrobků z drůbežího masa	9 (10)	9 (10)
10.2	Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů	1	0
10.3	Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	68	65
10.31	Zpracování a konzervování brambor	4	4
10.32	Výroba ovocných a zeleninových šťáv	14	12
10.39	Ostatní zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	50	49
10.4	Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků	11	18
10.41	Výroba olejů a tuků	11	18
10.42	Výroba margarínu a podobných jedlých tuků	0	0
10.5	Výroba mléčných výrobků	56 (58)	60 (63)
10.51	Zpracování mléka, výroba mléčných výrobků a sýrů	55 (57)	58 (61)
10.52	Výroba zmrzliny	1	2
10.6	Výroba mlýnských a škrobářských výrobků	24 (25)	29 (32)
10.61	Výroba mlýnských výrobků	22	26 (28)
10.62	Výroba škrobářských výrobků	2 (3)	3 (4)
10.7	Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků	38 (45)	29 (36)
10.71	Výroba pekařských a cukrářských výrobků, kromě trvanlivých	21 (26)	13 (18)
10.72	Výroba sucharů a sušenek; výroba trvanlivých cukrářských výrobků	15 (17)	14 (16)
10.73	Výroba makaronů, nudlí, kuskusu a podobných moučných výrobků	2	2
10.8	Výroba ostatních potravinářských výrobků	87 (94)	98 (111)
10.81	Výroba cukru	3 (4)	3 (4)
10.82	Výroba kakaa, čokolády a cukrovinek	3	5
10.83	Zpracování čaje a kávy	26 (30)	27 (32)
10.84	Výroba koření a aromatických výtažků	10	13
10.85	Výroba hotových pokrmů	6	6 (9)
10.86	Výroba homogenizovaných potravinářských přípravků a dietních potravin	1	1
10.89	Výroba ostatních potravinářských výrobků j. n.	38 (40)	43 (47)
10.9	Výroba průmyslových krmiv pro hospodářská zvířata	38	38 (39)
11.0	Výroba nápojů	99	103
11.01	Destilace, rektifikace a míchání lihovin	1	1
11.02	Výroba vína z vinných hroznů	83	86
11.03	Výroba jablečného vína a jiných ovocných vín	1	3
11.04	Výroba ostatních nedestilovaných kvašených nápojů	1	1
11.05	Výroba piva	6	6
11.06	Výroba sladu	1	1
11.07	Výroba nealkoh. nápojů; stáčení minerálních a ostatních vod do lahví	6	5
21.20	Farmaceutické přípravky	5 (10)	2
82.92	Balící činnosti	2	3
	Celkem	471 (500)	506 (537)²⁾

¹⁾Údaj v závorce odpovídá počtu všech provozoven

²⁾Do celkového součtu nejsou započítáni výrobci krmiv.

Zdroj: REP, Kontrolní organizace (ABCert, Biokont, KEZ); vlastní výpočty ÚZEI.

5. Další informace o ekologických farmách

V rámci první části dotazníku byly zjišťovány kromě základních statistických údajů také dodatečné informace významné z pohledu politiky MZe týkající se rozsahu souběhu ekologického a konvenčního hospodaření na ekofarmách, jejich ekonomické životaschopnosti prostřednictvím dotazu na realizovaný hospodářský výsledek v předchozím roce a ověření zvýšené potřeby lidské práce v EZ prostřednictvím dotazu na počet pracovníků na farmě.

5.1 Souběh ekologického a konvenčního hospodaření na ekofarmách (rok 2014)

Některé podniky se současně s ekologickým zemědělstvím věnovaly také konvenčnímu způsobu hospodaření. Z celkového počtu 3 808 respondentů uvedlo 400 ekofare (tj. 10,5 %), že provozovalo v roce 2014 souběžně ekologické i konvenční hospodaření. Podobný podíl byl dosažen i v předchozích letech. Téměř srovnatelného výsledku dosáhneme při srovnání údajů z REP, kdy z celkového počtu ekozemědělců registrovaných k 31. 12. 2014 v EZ mělo souběh konvenčního a ekologického režimu v LPIS 12,7 % subjektů.

Z uvedených 400 ekofare uvedlo souběh v rostlinné výrobě (hospodařilo na konvenční půdě) 330 podniků (82,5 %), přičemž 227 z nich realizovalo souběh pouze v RV. V rámci rostlinné výroby jsou ponechávány v konvenci zejména plochy orné půdy, minimálně pak travní porosty či trvalé kultury. Souběh v živočišné výrobě (tzn. v chovu konvenčních hospodářských zvířat) uvedlo 173 ekofare, z toho souběh pouze v ŽV mělo 70 ekofare. Jinak řečeno, 103 ekofare (tj. 25,7 %) provozovalo konvenčně jak rostlinnou, tak i živočišnou výrobu. Nejčastěji zastoupenou kategorií konvenčně chovaných hospodářských zvířat byl masný skot (59 farem). Častý byl také chov prasat (52 farem) a chov mléčného skotu (48 farem). Chov koní v konvenci uvedlo 21 farmářů, chov ovcí 17 farem, chov drůbeže 12 farem a chov koz 8 farem. Několik farem chovalo konvenčně také jelenovité (především daňky), lamy, králíky, pštrosy, bažanty a křepelky, ryby a včely.

5.2 Data o hospodářském výsledku na ekofarmách (rok 2013)

K posouzení ekonomické výkonnosti ekofare je v rámci šetření ÚZEI sledován vývoj podílu ziskových ekofare na jejich celkovém počtu. Všechny subjekty v šetření jsou dotazovány na jejich hospodářský výsledek (HV) v předchozím roce (tj. v šetření 2014 na výsledek hospodaření v roce 2013), ať už hospodařily ekologicky nebo ještě konvenčně.

Z celkového počtu 3 808 respondentů uzavřelo hospodaření v roce 2013 se ziskem 95,7 % farem (3 644 subjektů), 3,4 % realizovalo ztrátu a zbylých 0,9 % (34 subjektů) údaj nevedlo. Hlavním důvodem je, že farma v daném roce neexistovala (jedná se o začínající zemědělce). Jedná se o lepší výsledky, než jaké byly dosaženy v roce 2012, kdy realizovalo ztrátu 6 % podniků.

Pokud se zaměříme na ekonomiku pouze ekologicky hospodařících farem (tj. vyloučíme odpovědi farem registrovaných po roce 2013, zůstává 3 739 ekofare, z nichž 96,4 % uvedlo, že v roce 2013 byl jejich hospodářský výsledek kladný. Záporný výsledek uvedlo 3,4 % ekofare (tj. 128 subjektů).

V rámci ekofare se záporným HV jsou zastoupeny jak farmy malé, tak ty velké (rozpětí od 0,03 ha až po 580,3 ha) a také ekofarmy s různou kombinací hospodaření (viz Tab. 20). Z jednoduché analýzy níže vyplývá, že ke ztrátovějším podnikům patří ekofarmy zaměřující se na pěstování trvalých kultur a to i v kombinaci s pěstováním plodin na orné půdě, kdy ztrátu vykazalo cca 10 % zemědělců. Meziročně klesl podíl ztrátových podniků hospodařících výlučně na trvalých

travních porostech (3 % oproti předchozímu 7% podílu). Většina sledovaných kombinací zaznamenala meziročně zlepšení, přičemž nejnižší podíl ztrátových podniků byl opět u farem se všemi základními typy užití půdy a u kombinace pěstování plodin na orné půdě a trvalých travních porostů. Naopak nevyšší podíl ztrátových podniků (34,6 %) byl opět zaznamenán u ekofarek bez půdy.

Tab. 20 Podíl ziskových ekofarek dle zaměření produkce v roce 2012 a 2013

Užití půdy	Počet ekofarek	HV kladný	HV záporný	HV neuveden	Podíl ziskových ekofarek (%)	
					2012	2013
OP vč. zeleniny	179	172	6	1	93,6	96,1
TTP	1 669	1 621	45	3	92,5	97,1
TK	223	207	16	0	88,5	92,8
OP + TTP	1 105	1 078	25	2	94,2	97,6
OP + TK	75	68	7	0	94,7	90,7
TTP + TK	214	200	14	0	90,0	93,5
OP + TTP + TK	248	242	6	0	96,6	97,6
Bez půdy ¹⁾	26	16	9	1	25,0	61,5
Celkem	3 739	3 604	128	7	91,7	96,4

Pozn.: HV = hospodářský výsledek, OP = orná půda, TTP = trvalé travní porosty, TK = trvalé kultury.

¹⁾ V kategorii „bez půdy“ jsou v roce 2013 zahrnuty subjekty ukončující registraci v EZ nebo mající půdu mimo LPIS (tzv. ostatní plochu), příp. včelaři.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2013 a 2014; data od 3 739 subjektů za rok 2013.

5.3 Počet pracovníků na ekofarmách (rok 2013)

Obdobně jako u dotazu na hospodářský výsledek byl počet pracovníků na ekofarmě zjišťován zpětně za rok 2013 u všech respondentů, avšak do vyhodnocení byly zahrnuty pouze farmy, které v daném roce již hospodařily ekologicky (tj. 3 739 subjektů).

V roce 2013 pracovalo na ekologických farmách bez ohledu na počet odpracovaných hodin celkem 12 358 osob, z toho 72,5 % na plný úvazek, 11,4 % na částečný úvazek a 16,1 % byli zastoupeni sezónní pracovníci. Z tohoto celkového počtu pracovníků připadá stejně jako v minulých letech zhruba třetina na rodinné členy (3 946 osob), z nichž 77 % pracovalo na plný úvazek a 20 % na částečný úvazek (viz Tab. 21).

Meziročně došlo ke zvýšení podílu sezónních pracovníků na úkor pracovníků na plný i částečný úvazek, přičemž jednoznačně narůstá podíl cizích pracovníků najímaných mimo rodinu (5,7 % v roce 2014 proti 17,0 % v roce 2007). Z dlouhodobého srovnání také vyplývá, že mírně narůstá podíl rodinných členů u pracovníků na plný úvazek (z 28 % v roce 2007 na 34 % v roce 2014) a naopak klesá jejich zastoupení u pracovníků na částečný úvazek (z 69 % v roce 2007 na 55 % v roce 2014).

Celkově počet pracovních sil v roce 2013, v přepočtu na plně zaměstnané⁹, činil 9 679 pracovníků, což je pokles o 3,4 % z počtu 10 022 pracovníků v roce 2012. Důvodem tohoto vývoje je menší počet ekofarek (pokles o 2,7 %) a stagnace celého sektoru a vyčkávaní na nové podmínky politiky pro EZ po roce 2014. Oproti předchozímu období došlo k mírnému poklesu průměrného počtu pracovníků na jednu ekofarmu z původních 2,61 na 2,59 AWU. V rámci ČR se tato hodnota pohybovala okolo 4,04 pracovníka na zemědělský podnik (FSS 2013)¹⁰.

⁹ Pro přepočet na plně zaměstnané (AWU) je použit roční fond pracovní doby ve výši 1 800 hodin.

¹⁰ Zdroj dat: Strukturální šetření v zemědělství 2013

Z pohledu zaměstnanosti při srovnání počtu pracovníků připadá na 100 ha z. p. 1,96 pracovníka v EZ, v zemědělství jako celku pak 3,03 (FSS 2013). Jinými slovy na jednoho pracovníka v EZ v roce 2013 připadlo v průměru 51 ha z. p., zatímco v zemědělství celkem to bylo 32,97 ha z. p. Z dlouhodobého vývoje je však patrný růst zaměstnanosti v EZ, což je dáno zvýšením počtu pracovníků na 100 ha (s výjimkou let 2011 a 2013) z. p. z původních 1,32 AWU v roce 2007 na 2,05 AWU v roce 2012. Naopak v zemědělství celkem (resp. konvenci) dochází trvale k poklesu tohoto ukazatele z 3,76 AWU (FSS 2007) na 3,03 AWU (FSS 2013).

Nižší počet pracovníků na 100 ha z. p. v EZ odpovídá struktuře půdního fondu, kdy v EZ dominují velké zemědělské podniky s převahou TTP. Počet pracovníků klesá přímo úměrně s rostoucí výměrou ekofare (např. u ekofare s výměrou do 100 ha z. p. připadlo v roce 2013 na 1 pracovníka jen 21 ha, u ekofare s výměrou mezi 100 až 500 ha z. p. šlo již o 57 ha a při výměře nad 500 ha měl 1 pracovník na starosti okolo 75 ha). Podobný vliv má typ kultury – nejnížší potřeba pracovníků je u ekofare se zaměřením na TTP (1,9 AWU/100 ha z. p. neboli zhruba 52 ha na 1 pracovníka), nejvyšší u pěstování TK (pouhých 3,6 ha na 1 pracovníka). Potřeba nižšího počtu pracovníků v EZ vychází také z nižšího počtu hospodářských zvířat chovaných na ekofarmách.

Tab. 21 Počet pracovníků na ekologických farmách v roce 2012 a 2013

	2012		2013		Meziroční změna 2013/2012
	Počet	Struktura (%)	Počet	Struktura (%)	
Pracovníci na plný úvazek	9 278	73,7	8 959	72,5	-3,4
z toho rodinných členů	2 913	31,4	3 049	34,0	4,7
Pracovníci na částečný úvazek	1 570	12,5	1 414	11,4	-9,9
z toho rodinných členů	943	60,1	784	55,4	-16,9
Sezónní a příležitostní pracovníci	1 735	13,8	1 985	16,1	14,4
z toho rodinných členů	169	9,7	113	5,7	-33,1
Pracovníci celkem	12 583	100,0	12 358	100,0	-1,8
z toho rodinných členů	4 025	32,0	3 946	31,9	-2,0
Přepočet na AWU¹⁾	10 022	x	9 679	x	-3,4
Počet farem	3 841	x	3 739	x	-2,7
AWU/ekofarma	2,61	x	2,59	x	-0,7
AWU/100 ha z. p.	2,05	x	1,96	x	-4,5
100 ha z. p./AWU	49	x	51	x	4,7

¹⁾ AWU = Annual Work Unit = počet pracovníků přepočtených na plný úvazek.

²⁾ Jedná se o farmy, které v roce 2013 již hospodařily ekologicky a vyplnily dotazník pro rok 2014

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2013 a 2014

Část II. Prodej a užití produkce ekofarem v roce 2013

Cílem druhé části zprávy je poskytnout informace o způsobech uplatnění rostlinné a živočišné produkce vyprodukované na ekofarmách v roce 2013. Součástí analýzy je určení rozsahu prodeje bioproduktů na konvenčním trhu, rozsahu zpracování bioproduktů na ekofarmách a významu přímého prodeje z ekofarem (tzv. prodeje ze dvora). Všechny tyto údaje jsou zjišťovány zpětně z důvodu jejich reálnosti (tj. v průběhu roku 2014 byly sbírány údaje za rok 2013).

Jelikož se druhá část zprávy věnuje analýze způsobů uplatnění bioprodukce vyprodukované v roce 2013, jsou níže prezentované údaje založeny na dotazníku, který vyplňovaly pouze ekofarmy, které již mohly v daném roce (2013) prodávat alespoň část své produkce jako bioprodukt s certifikátem. Prodej certifikovaných bioproduktů mohou realizovat farmy až po uplynutí tzv. přechodného období¹¹. Z tohoto důvodu z celkového počtu 3 808 respondentů odpovídalo na následující otázky pouze 3 373 ekofarem (tj. farem, které odpověděly kladně na otázku týkající se realizování nějaké rostlinné nebo živočišné produkce, kterou bylo možné prodat již s certifikátem).

6. Způsob uplatnění bioprodukce vyprodukované na ekofarmách (rok 2013)

V rámci analýzy způsobů uplatnění produkce je zjišťován zpětně objem celkové skutečné bioprodukce a podíl prodaného množství v třídění na prodej na domácím trhu (tedy v ČR) a export a dále prodej v bio kvalitě s certifikátem nebo na konvenčním trhu. Navíc je zjišťováno, jakým způsobem byla uplatněna neprodaná produkce, tzv. jiné užití zahrnující spotřebu na farmě ve formě vstupů (krmiva, osiva) nebo faremní zpracování či vlastní spotřebu zemědělce, příp. další užití jako např. neprodaný objem produkce na skladě.

Je třeba zdůraznit, že těchto 3 373 ekofarem „mohlo“ prodat nějakou svoji produkci jako bioprodukt, ale neznamena to, že ji skutečně v bio kvalitě nakonec prodaly (tzn., že produkce mohla být prodána jako konvenční produkt, zkrmena nebo jinak spotřebována zemědělcem nebo je stále na skladě). Po vyhodnocení získaných údajů a srovnání uvedeného skutečného objemu rostlinné a živočišné produkce v roce 2013 a plánovaného objemu na daný rok¹² jsou patrné určité rozdíly, které jsou dány zejména následujícími důvody:

- plánovaná produkce na daný rok je zjišťována při inspekci na farmě během daného roku, jedná se tedy o odhad zemědělce, který se může lišit od skutečnosti (např. odlišná reálná produkce plodin dle vývoje počasí, výskytu škůdců, úhyn zvířat plánovaných k prodeji nebo jejich ponechání na farmě, odlišné přírůstky, dojivost, změny stavu chovaných zvířat apod.),
- údaje vyplňují odlišné ekofarmy – pokud farmy skončí v EZ, pak je vyplněna její plánovaná produkce, avšak již chybí údaj o její skutečné produkci zjišťovaný zpětně následující rok; naopak farma, které v průběhu roku skončilo přechodné období, často nevyplní plán produkce, ale uvede následně skutečný objem produkce,
- zpřesňování metodiky pro sběr dat (např. specifikace jednotek, uvádění živé resp. přepočtené hmotnosti dle koeficientů výtěžnosti, pravidla zahrnování např. prodávaných živých zvířat mimo produkci masa či produkce mléka spotřebovaného ke krmení telat apod.),

¹¹ Výjimkou jsou situace, kdy je farma předána v rámci rodiny (např. z otce na syna) nebo prodána jiné ekofarmě a pak lze samozřejmě prodej bioproduktů realizovat ihned bez přechodného období.

¹² Plánovaný objem produkce daného roku (2013) je objem produkce zjišťovaný již během tohoto roku (2013) pro účely dodání dat pro Eurostat, zatímco reálný objem produkce včetně zjišťování způsobů uplatnění této produkce je zjišťován zpětně v následujícím roce (2014) pro národní účely.

- neuvedení všech údajů z důvodu dostupnosti informací pouze o realizaci produkce v bio kvalitě a již nikoli o způsobu užití zbylého objemu produkce,
- chyby, které se mohou vzhledem k objemu zjišťovaných informací ve sběru dat vyskytnout (a to jak v datech o plánované produkci, tak v datech o reálné produkci).

6.1 Způsob uplatnění rostlinné produkce z ekofarem

Ze získaných údajů je patrné, že mezi plánovanou a skutečnou rostlinnou produkcí existují rozdíly, u některých plodin výrazné (viz Tab. 22). Srovnáván je plán bioprodukce na rok 2013 se skutečnou produkcí v daném roce avšak bez produkce z přechodného období, která není v plánu odhadována. Z kapacitních důvodů nelze ze strany ÚZEI provádět ověřování správnosti jednotlivých dotazníků, je však možné okomentovat hlavní příčiny rozdílů:

Z hlediska celkového objemu produkce:

- V rámci obilovin klesla reálná produkce za rok 2013 u všech druhů vyjma kukuřice na zrno. Nejvýrazněji poklesla produkce u prosa (o 60 %) a u špaldy (21 %). Důvodem je např. časté nadhodnocování plánované produkce zemědělcem a vliv má také průběh počasí, aktuální zaplevelení polí a nutnost zaorání ploch. Nižší byla také produkce u luskovin na zrno (o 43 % než byly původní plány) a u olejnin (o 65 %). Slabší byla také opět reálná produkce u bylin a koření, kde z důvodu neúrody byly někteří významní pěstitelé bez produkce (zejména u kmínu a ostropestřce).
- U zeleniny vzhledem k nižšímu počtu pěstitelů je objem plánované či reálné produkce velmi závislý na dodaných datech a situaci jednotlivých ekofarem. Množství produkce se může měnit v souvislosti s odchodem zásadních pěstitelů nebo z důvodu špatné úrody v daném roce. Velcí pěstitelé často ovlivní % nárůst nebo snížení produkce v rámci jednotlivých kategorií zeleniny, případně zeleniny jako celku. K velmi výraznému úbytku došlo např. u košťálové zeleniny z důvodu odchodu jednoho významného pěstitele hlávkového zelí. Oproti roku 2012 se zvýšila reálná produkce u mrkve v rámci kořenové zeleniny z důvodu uvedení produkce významného pěstitele této zeleniny.
- V případě ovocných sadů klesla reálná produkce nejvýrazněji u hrušek (o 70 %) a u peckovin (o 55 %). Důvodem byly zřejmě nadhodnocené plány a pak následná neúroda z důvodu povětrnostních vlivů. Významná část drobných pěstitelů plánujících produkci plodů nakonec uplatnění produkce nevyplnila. Jednalo se o vlastní spotřebu, kdy zemědělec nedokázal odhadnout množství.

Z hlediska podílu uplatnění na domácím trhu a na export:

Z pohledu exportu bylo více než 50 % produkce z EZ vyvezeno do zahraničí u prosa (97 %), mrkve (97 %), špaldy (62 %) a pohanky (51 %). Téměř polovina produkce byla vyvezena také u brambor a olejnin. Naopak 100% uplatnění na domácím trhu měly luskoviny, hrušky, peckoviny a hrozny a téměř veškerá zelenina s výjimkou mrkve. V hojné míře se na domácím trhu prodávaly také bylinky a koření (92 %), osivo a sadba (93 %) a také většina druhů obilí (zejména ječmen, oves, tritikále a pšenice).

Z hlediska prodeje produkce jako bio nebo konvenčního produktu:

V kvalitě bio se dařilo nejvíce prodávat zeleninu (98 %), proso (97 %), špaldu (92 %), kukuřici na zrno (91 %), pohanku (89 %), osivo a sadbu (85 %), žito (84 %), brambory (81 %) a pšenici (80 %). Naopak jako konvenční produkt byly nejvíce uplatněny peckoviny (83 %), hrozny (68 %), hrušky (62 %), jablka (59 %) a ječmen (45 %).

Celkové zhodnocení uplatnění produkce jednotlivých kategorií plodin

Z celkového množství 54, 6 tis. tun vyprodukovaných obilovin bylo 60 % prodáno (32,5 tis. tun) a to ze 78 % v bio kvalitě (stejný podíl jako v předchozím roce). Více než 60 % obilovin bylo uplatněno na domácím trhu a necelých 40 % bylo exportováno stejně jako v roce 2012 (viz Graf 4). Exportovalo se zejména proso (97 %), kukuřice na zrno (71 %), špalda (62 %) a pohanka (51 %), viz Tab. 22. Na domácím trhu se naopak nejvíce uplatnily tritikále (73 %), ječmen (72 %), oves (71 %) a pšenice (69 %). Meziročně se téměř u všech obilovin mírně zvýšil podíl prodeje v bio kvalitě, kdy nejnižší podíl z obilovin byl dosažen u ječmene (55 %). Celkem se u obilovin mírně snížil podíl neprodané produkce na 40 % objemu, z nichž zhruba 55 % bylo spotřebováno na krmivo. Výjimkou jsou proso, špalda a pohanka, kde byla produkce ve velké míře přímo prodána. Na rozdíl od předchozích let nebylo už s tak výrazným podílem uplatňováno vyprodukované tritikále jako krmivo na farmě, stále má však z obilovin nejnižší podíl v rámci prodeje (42 %). Dle počtu farem i množství produkce zůstaly oves a pšenice i nadále nejčastěji pěstovanými obilovinami a tvořily 47 % produkce obilovin v EZ v roce 2013.

U luskovin na zrno byla velká část produkce (76 %) uplatněna na domácím trhu. Podíl prodeje v biokvalitě se mírně snížil oproti předchozímu roku (78 %, v roce 2012 to bylo 96 %). Neprodaný objem luskovin (37 %) byl z poloviny využit jako krmivo a z poloviny pro vlastní spotřebu zemědělce.

Produkce brambor byla v roce 2013 z 84 % prodávána (2 265,55 tun) a pouze 16 % bylo využito jiným způsobem. U brambor došlo ke snížení uplatnění na domácím trhu na 56 % (85 % v roce 2012) a dařilo se je více uplatnit jako bioprodukt (81 %, v roce 2012 to bylo pouhých 48 %). Jako bio brambory byly ale více prodávány do zahraničí než v ČR. Pokud nebyly brambory prodávány, z 54 % byly využity pro vlastní spotřebu zemědělce (podniku).

V případě olejnin bylo prodáno 81 % vyprodukovaného objemu, tj. téměř 316 tun. Z toho 53 % se uplatnilo na trhu v ČR a 47 % bylo vyvezeno do zahraničí. Z hlediska kvality se 75 % produkce podařilo prodat jako bioprodukt (o 5 % více proti roku 2012), 25 % jako produkt konvenční.

Produkce LAKR (léčivé, aromatické a kořeninové rostliny) byla z 92 % prodána v ČR. Proti roku 2012 se jedná o poměrně značnou změnu. Tato změna je způsobena jedním hlavním producentem, který v roce 2012 prodával veškerou svou produkci do zahraničí. Vyprodukováno bylo celkem téměř 400 tun aromatických a léčivých rostlin, je to ovšem téměř o 60 % méně než byl původní plán pro rok 2013.

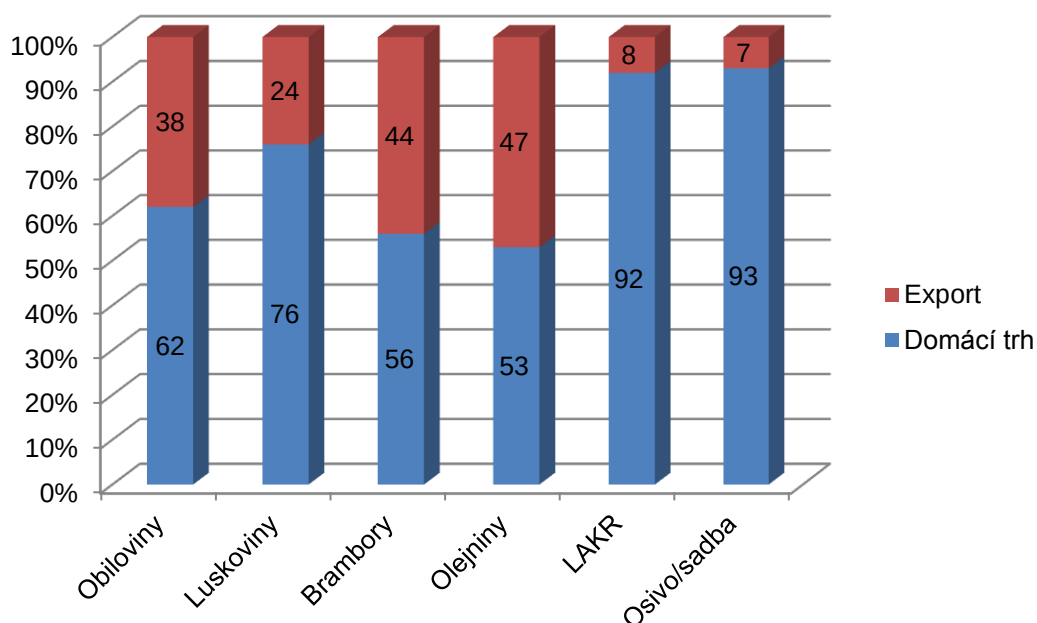
U produkce osiva a sadby bylo zaznamenáno navýšení v podílu prodeje (68 %) vůči dalšímu využití (32 %). Jiným využitím se myslí zejména opět využití na farmě jako osiva nebo sadby (92 %). Osivo bylo více uplatňováno jako bioprodukt oproti roku 2012 (85 %). Část se prodala i do zahraničí (7 %) výhradně ve kvalitě bio.

V případě zeleniny (celkový údaj není uveden v Tab. 22) byla produkce z 99 % prodána a pouze 1 % bylo využito jinak (z tohoto podílu bylo 64 % využito pro vlastní spotřebu podniku a 6 % bylo zpracováno na farmě). Pro vlastní spotřebu zemědělce nejčastěji využívali cibuli a listovou

zeleninu. Veškerá zelenina vyjma kořenové zeleniny byla ze 100 % prodána v ČR. Pouze v případě kořenové zeleniny (nejčastěji mrkve) se jednalo o vývoz do zahraničí, takže 93 % kořenové zeleniny vyprodukované v ČR šlo na export. Převážná část vyprodukované a prodané zeleniny (98 %) byla uváděna na trh v kvalitě bio. Výrazně méně se to dařilo u kategorie luskoviny (pouze 40 % prodáváno jako bio) a cibule (15 % produkce prodáno jako konvenční).

V případě ovoce byla produkce uplatňována rozdílně. Ze sledovaných skupin (jablka, hrušky, peckoviny, hrozny a bobuloviny) bylo 67 % produkce prodáno a 33 % bylo užito jinak (u ovocných sadů se jednalo nejčastěji o vlastní spotřebu na farmě). Vyjma jablek byla veškerá produkce uplatněna na domácím trhu, u jablek bylo exportováno 18 % objemu produkce. Ovoce bylo z velké části prodáváno jako konvenční produkt – jablka (59 %), hrušky (62 %), peckoviny (83 %). Trochu jinak tomu bylo v případě hroznů, u nichž převažovalo jako v jiných letech jiné využití (61 %) nad přímým prodejem. Produkce, která se neprodá, je z 99 % zpracovávána na farmě. Jako bioprodukt bylo prodáno 32 % této produkce, zbytek byl prodán jako produkt konvenční. Veškerá produkce hroznů byla prodávána v ČR. U bobulovin (nejsou uvedeny v Tab. 22) byl podíl prodeje 88 %, zbytek připadl na faremní zpracování a vlastní spotřebu na farmě. Celkem 86 % produkce bylo prodáno v ČR. V kvalitě bio bylo prodáno 96 % bobulovin.

Graf 4 Podíl prodeje produkce z EZ u vybraných kategorií plodin v roce 2013 (%)

Tab. 22 Způsob uplatnění rostlinné produkce ekofarem v roce 2013 a srovnání s plánovanou produkcí

Produkce RV	Reálná rostlinná produkce v roce 2013 a její užití								Plán produkce na rok 2013 (odhad)		Rozdíl plánované a reálné produkce		
	Počet farem	Celková produkce	Užití produkce:		Prodej na trhu:		Prodej jako:		Počet farem	Produkce	Počet farem	Produkce	
			prodej	jiné užití	domácím	export	BIO produkt	konvenční produkt				(absolutně)	(%)
Obiloviny	676	54 662	60%	40%	62%	38%	78%	22%	707	62 210	-31	-7 564	-12
Pšenice	327	14 877	65%	35%	69%	31%	80%	20%	326	16 597	1	-1 728	-10
Špalda	70	4 881	89%	11%	38%	62%	92%	8%	79	6 172	-9	-1 291	-21
Žito	101	4 782	70%	30%	55%	45%	84%	16%	107	5 428	-6	-646	-12
Ječmen	203	6 141	53%	47%	72%	28%	55%	45%	209	7 080	-6	-939	-13
Oves	382	10 901	49%	51%	71%	29%	71%	29%	395	12 535	-13	-1 670	-13
Tritikále	156	9 514	42%	58%	73%	27%	68%	32%	167	10 510	-11	-963	-9
Pohanka	25	769	75%	25%	49%	51%	89%	11%	34	944	-9	-175	-18
Proso	5	129	93%	7%	3%	97%	97%	3%	7	322	-2	-193	-60
Kukuřice na zrno	15	2 664	68%	32%	29%	71%	91%	9%	17	2 583	-2	81	3
Luskoviny	68	2 112	63%	37%	76%	24%	78%	22%	86	3 686	-18	-1 573	-43
Brambory	208	2 691	84%	16%	56%	44%	81%	19%	233	2 977	-25	-289	-10
Olejníky	36	387	81%	19%	53%	47%	75%	25%	44	1 099	-8	-712	-65
LAKR	52	399	96%	4%	92%	8%	76%	24%	76	950	-24	-552	-58
Osivo/sadba	15	255	68%	32%	93%	7%	85%	15%	19	602	-4	-347	-58
Košťálová zelenina	35	28	94%	6%	100%	0%	99%	1%	44	138	-9	-110	-80
z toho zelí	24	13	96%	4%	100%	0%	99%	1%	29	121	-5	-109	-90
Listová zelenina	34	18	93%	7%	100%	0%	92%	8%	45	12	-11	7	57
Plodová zelenina	78	104	94%	6%	100%	0%	67%	33%	82	239	-4	-135	-56
Kořenová zelenina	86	1 421	99%	1%	7%	93%	99%	1%	90	1 196	-4	226	19
z toho mrkev	53	1 356	100%	0%	3%	97%	100%	0%	58	1 118	-5	238	21
z toho cibule	54	17	90%	10%	100%	0%	85%	15%	57	27	-3	-10	-36
Luskoviny na zeleno	23	6	77%	23%	100%	0%	40%	60%	34	16	-11	-9	-59
Jablka	297	2 877	78%	22%	82%	18%	41%	59%	360	3 093	-63	-216	-7
Hrušky	152	202	86%	14%	100%	0%	38%	62%	223	682	-71	-480	-70
Peckoviny	310	1 238	79%	21%	100%	0%	17%	83%	388	2 771	-78	-1 533	-55
Hrozny	69	2 087	39%	61%	100%	0%	32%	68%	78	1 924	-9	163	8

Pozn.: * Plánovaná produkce obilovin zahrnuje navíc ještě kategorii „ostatní obiloviny“.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2013 a 2014

6.2 Způsob uplatnění živočišné produkce z ekofarem

U většiny produktů živočišné výroby (maso, mléko, vejce) vyprodukovaných v roce 2013 na českých ekofarmách, dominoval v rámci jejich uplatnění (užití) prodej, ať už na domácím nebo zahraničním trhu. Výjimkou bylo kozí maso a kozí a ovčí mléko, kde bylo zaznamenáno vyšší procento jiného způsobu uplatnění produkce (zpracování na farmě, spotřebováno jako krmivo, vlastní spotřeba a jiné). U kozího mléka bylo touto cestou uplatněno až 82 % produkce (viz Tab. 23).

Co se týče prodeje masa, zůstala většina produkce, stejně jako v minulých letech, na českém trhu. Do zahraničí mířila jen část produkce hovězího a skopového masa. Objem exportu hovězího masa meziročně vzrostl, a to z 16 % v roce 2012 na 22 % v roce 2013. V případě skopového masa došlo k navýšení exportu na zahraniční trhy meziročně o 1 %, tedy na 21 % z celkové produkce v ČR v roce 2013. U vepřového masa byl zaznamenán poměrně velký rozdíl mezi odhadovanou a reálně uplatněnou produkcí (více než 84 tis. kg masa). Tento rozdíl je však pravděpodobně do jisté míry způsoben absencí dat od jednoho z nejvýznamnějších producentů bio vepřového v ČR.

V rámci prodeje byl sledován také podíl prodaných živočišných produktů v biokvalitě s certifikátem. U hovězího a skopového masa dosáhl tento podíl pouze 25 %, resp. 11 % (viz Graf 5). Oproti roku 2012 tedy došlo k poklesu prodeje hovězího a skopového masa s certifikátem a to o 2 %, resp. 1 %. Obdobná situace jako u skopového masa nastala také v případě masa kozího. Prodej drůbežího masa v biokvalitě, jehož uplatnění s certifikátem se již tradičně pohybuje okolo hodnoty 90 % z celkové produkce na ekofarmách, zaznamenal v roce 2013 také mírný pokles a to z 98 % na 95 %. Opačná situace byla zaznamenána v případě certifikovaného masa vepřového, jehož podíl se meziročně navýšil o 3 %.

Na zahraničních trzích byla prodána také část odchovaných živých zvířat, konkrétně zástavových telat a jehňat. Jejich množství však na rozdíl od masa meziročně pokleslo, a to o 7 % u telat a o 2 % v případě jehňat. Co se týče prodeje s certifikátem, bylo v kategorii zástav prodáno jen 9 % telat a 6 % jehňat.

V případě mléka je využití domácího trhu v podstatě 100%. Výjimku tvoří mléko kravské, jehož produkce je částečně uplatněna také na zahraničních trzích. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že v roce 2013 bylo na domácím trhu uplatněno 86 % produkce kravského mléka určeného k prodeji. Velmi důležitou roli zde však hraje také odbytové družstvo, působící na domácím trhu od roku 2012, které převážnou část vykoupeného mléka, což je téměř 30 % prodaného objemu (viz Tab. 27), vyváží do zahraničí. Lze tedy předpokládat, že konečný podíl kravského bio mléka prodaného na zahraničních trzích je poněkud vyšší. Co se týče prodeje mléka s certifikátem, bylo tímto způsobem prodáváno především mléko kravské a ovčí. V případě kravského mléka bylo v bio kvalitě 90 % prodaného objemu, v případě mléka ovčího pak 84 %.

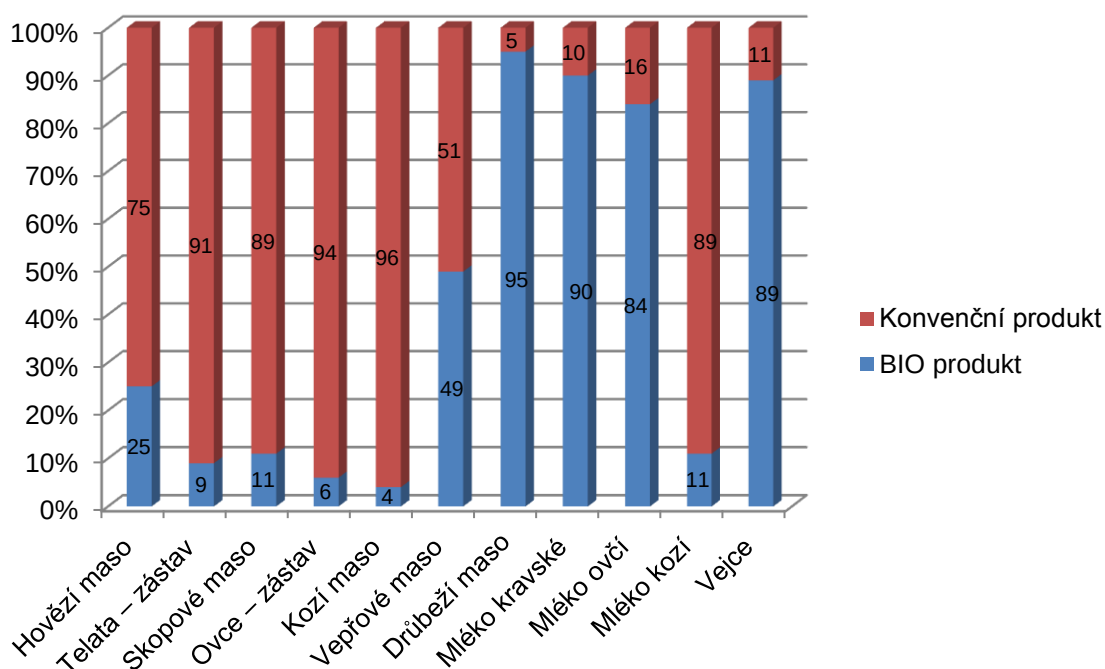
Jak již bylo uvedeno výše, v případě kozího a ovčího mléka není prodej na zahraničních či domácích trzích hlavním způsobem užití vyprodukovaného mléka. Převažuje zde „jiné užití“ tzn. především zpracování na farmě s následným prodejem. V roce 2013 bylo tímto způsobem uplatněno 52 % ovčího a 82 % kozího mléka. Produkty získané zpracováním mléka na farmě byly následně prodány konečným spotřebitelům a to téměř výhradně v bio kvalitě (100 % ovčích a 97 % kozích mléčných výrobků).

Produkce vajec z EZ je ve srovnání s produkcí pocházející z konvenčních chovů stále zanedbatelná. V roce 2013 bylo množství reálně uplatněných vajec výrazně nižší ve srovnání s plánovanou produkcí, což bylo způsobeno ukončením činnosti jednoho z nejvýznamnějších

producentů. Mezi ekologickými zemědělci se sice objevil nový podnik, s potenciálem vysoké produkce vajec, avšak data popisující reálné uplatnění jeho produkce nejsou v současné době dostupná. Veškerá vejce z ekologického zemědělství jsou prodána na domácím trhu. Podíl prodeje v bio kvalitě poklesl z 96 % v roce 2012 k hodnotě 89 %.

Zcela zásadně se změnila situace v uplatnění produkce medu. Zatím co v roce 2012 bylo 81 % medu prodáno a zbylých 19 % využito pro vlastní spotřebu, v roce 2013 bylo 100 % vyprodukovaného medu zařazeno v kategorii „jiné užití“, což v tomto případě znamená vlastní spotřeba či zpracování na farmě. Důvodem této změny je pravděpodobně výrazné snížení produkce související s úbytkem včelstev (rozdíl mezi plánovanou a skutečně uplatněnou produkcí medu činí více než 16 tis. kg medu).

Graf 5 Podíl prodeje produkce z ekologického zemědělství u vybraných kategorií produktů ŽV v roce 2013 (%)

Tab. 23 Způsob uplatnění živočišné produkce ekofarem v roce 2013 a srovnání s plánovanou produkcí

Produkce ŽV ¹⁾	Reálná živočišná produkce v roce 2013 a její užití								Plán produkce na rok 2013 (odhad)		Rozdíl plánované a reálné produkce		
	Počet farem	Celková produkce	Užití produkce:		Prodej na trhu:		Prodej jako:		Počet farem	Produkce	Počet farem	Produkce	
			prodej	jiné užití	domácím	export	BIO produkt	konvenční produkt				(absolutně)	(%)
Hovězí maso (kg)	1396	5 808 154	96%	4%	78%	22%	25%	75%	1 361	5 648 803	35	159 351	2,8
Telata – zástav (kg)	1196	4 011 120	99%	1%	66%	34%	9%	91%	1 268	3 810 780	-72	200 340	5,3
Skopové maso (kg)	683	411 518	78%	22%	79%	21%	11%	89%	717	424 430	-34	-12 912	-3,0
Ovce – zástav (kg)	357	177 200	92%	8%	97%	3%	6%	94%	393	127 770	-36	49 430	38,7
Kozí maso (kg)	144	22 501	57%	43%	96%	4%	4%	96%	169	19 558	-25	2 943	15,1
Vepřové maso (kg)	27	47 630	95%	5%	89%	11%	49%	51%	29	132 432	-2	-84 802	-64,0
Drůbeží maso (kg)	31	118 781	99%	1%	100%	0%	95%	5%	29	163 283	2	-44 501	-27,3
Mléko ovčí (l)	15	134 850	48%	52%	100%	0%	84%	16%	14	126 180	1	8 670	6,9
Mléko kozí (l)	37	431 718	18%	82%	100%	0%	11%	89%	51	620 590	-14	-188 872	-30,4
Mléko kravské (l)	108	31 896 640	92%	8%	86%	14%	90%	10%	104	34 083 833	4	-2 187 193	-6,4
Vejce (ks)	44	934 796	95%	5%	100%	0%	89%	11%	44	3 521 236	0	-2 586 440	-73,5
Med (kg)	4	436	0%	100%	0%	0%	0%	0%	9	17 281	-5	-16 845	-97,5

¹⁾ Celková produkce masa včetně zástavu je uváděna v kilogramech jatečné hmotnosti. Pro přepočítání z živé váhy byl pro skot použit koeficient výtěžnosti 0,55 (u zástavu telat a jehňat pak 0,5), ovce a kozy 0,5; prasata 0,8 a pro drůbež 0,75.

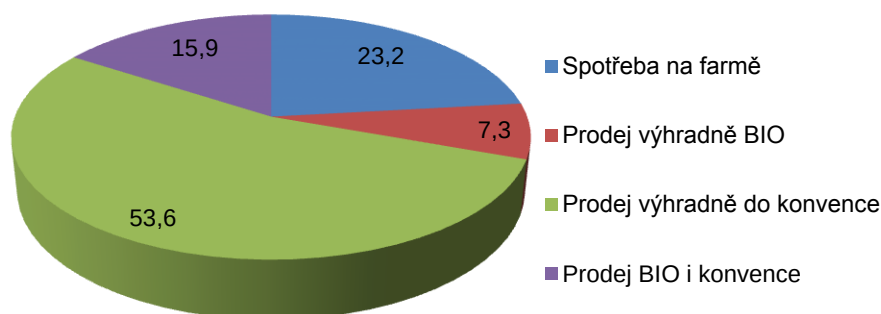
Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2013 a 2014

7. Způsob prodeje bioproduktů z ekofarem (rok 2013)

7.1 Prodej bioproduktů na konvenčním trhu

Z celkového počtu 3 374 ekofarem, které měly již možnost prodat v roce 2013 alespoň jeden produkt s certifikátem, zhruba 70 % uvedlo, že byly nuceny část nebo i veškerou svoji bioprodukcí prodat na konvenčním trhu (obdobně jako v roce 2012). Přičemž 53,6 % ekofarem uvedlo, že v roce 2013 realizovaly produkci pouze na konvenčním trhu (viz Graf 6), což je mírné snížení oproti roku 2012. Naopak prodej veškeré své bioprodukce s certifikátem uskutečnilo 246 ekofarem (7,3 %), což je o 9 farem méně než v roce 2012. Prodej jak na konvenčním trhu, tak na trhu bioproduktů realizovalo 15,9 % ekofarem (srovnatelně s rokem 2012) a zbylých 23,2 % ekofarem uvedlo, že v daném roce nerealizovaly prodej vůbec a svoji produkci nejčastěji spotřebovaly přímo na farmě¹³.

Graf 6 Podíl zrealizovaného prodeje produkce z pohledu kategorie „BIO“ a „konvenční produkt“ v roce 2013 (%)

7.2 Prodej bioproduktů s certifikátem

Pokud ekozemědělec uskutečnil v roce 2013 prodej nějaké své bioprodukce s certifikátem, zjišťovalo se současně, jakým způsobem byl daný produkt prodán (tzn. specifika obchodních cest, prodaného množství a případně dosažené ceny na trhu). Z celkových 3 808 respondentů, odpovědělo 781 kladně na otázku „Prodal (a) jste v minulém roce (tj. 2013) nějaké vaše BIO produkty s certifikátem?“ a každý z nich poskytl informace o způsobu prodeje u minimálně jednoho svého produktu. Důležitost této distribuční cesty byla vyhodnocena jednak počtem ekofarem, které danou cestu využily, a jednak celkovým množstvím bioproduktu, který se touto cestou prodal. Možností uplatnění bioprodukce je mnoho, přes prodej do zahraničí, velkoobchodům nebo maloobchodům, odbytovým družstvům přes přímý prodej, který zahrnuje prodej konečným spotřebitelům na tržnicích, na farmě bez obchodu a prodej na farmě ve vlastním obchodu.

Snahou této analýzy bylo, mimo jiné, stanovení průměrné farmářské ceny za hlavní bioprodukty. Určení jedné ceny je však obtížné. Ceny bioprodukce se liší podle zvolené distribuční cesty a jejich variabilita je u bioprodukce daleko větší než u produkce konvenční (je to dáno velkou rozdílností v přístupu k obchodním cestám jednotlivých farem). Průměrná cena uvedená v tabulkách níže byla vypočtena jako vážený průměr cen jednotlivých ekofarem a prodaného množství.

¹³ Spotřeba na farmě zahrnuje spotřebu ve formě vstupů (krmiva, osiva) nebo ve formě vlastní spotřeby farmáře.

Rostlinné bioprodukty

U obilovin byl v roce 2013 nejčastěji využívanou obchodní cestou prodej jiným farmářům. Touto cestou se však prodalo pouze 7 % bioprodukce. U ovsa to bylo 16 % objemu, u tritikale 13 % a u ječmene 10 % (využito patrně jako krmivo). Často využívaný byl také prodej přes překupníka a prodej do zahraničí. Z hlediska objemu byl nejvýznamnější prodej do zahraničí a tímto způsobem se prodalo téměř 40 % produkce bio obilí v ČR. U všech sledovaných obilovin vyjma tritikale přesáhl podíl objemu prodaného do zahraničí hodnotu 20 %. V případě prosa a kukuřice to bylo téměř 100 %, u špaldy 50 %, u žita 44 % a u pohanky 41 %. Podstatná část produkce obilovin byla také prodána přes překupníka (24 % objemu), u tritikale dokonce téměř 50 % objemu, u ovsa 37 %. Významný byl také prodej přes odbytové družstvo (16 % objemu), např. 28 % objemu u pšenice. Dalším zkoumaným ukazatelem byla prodejní cena vyjádřená v Kč/t a vypočtena jako vážený průměr z uvedených cen a prodaného množství bioproduktu. Jednotlivé ceny pro každý produkt a existující obchodní cestu jsou uvedeny v Tab. 24. Ze zjištěných údajů vyplývá, že na rozdíl od roku 2012, kdy se jevila jako nejvýhodnější cesta prodej do zahraničí, nelze v roce 2013 jednoznačně říct, kterou obchodní cestou byli schopni zemědělci nejvíce utržit. U některých druhů obilovin se jednalo o prodej přes překupníka nebo zpracovatelům, u jiného druhu to byl prodej do zahraničí nebo přímý prodej.

U brambor byl nejčastěji využívanou obchodní cestou přímý prodej (viz Tab. 25). Touto cestou se však prodalo pouze 5 % bioprodukce. Cena za 1 kg bio brambor prodaných přímo na farmě se pohybovala v rozmezí 8–19 Kč/kg. Z pohledu objemu byl nejvýznamnější prodej do zahraničí a touto cestou bylo uplatněno cca 88 % produkce. Do maloobchodní sítě byly prodány 4 % produkce.

U zeleniny bylo vybráno 6 druhů, u kterých bylo zjištěno nejvíce údajů. Obecně se zelenina nejčastěji prodává formou přímého prodeje. Mrkve bylo z pohledu objemu prodáno nejvíce do zahraničí (98 %). Tento prodej byl uskutečněn jednou firmou, která má zásadní postavení v produkci bio mrkve v ČR. U cibule bylo 81 % produkce prodáno přímo spotřebitelům. U hlávkového zelí byla situace podobná (88 % produkce bylo prodáno napřímo) a stejně tak u česneku (94 %). Trochu jiná byla situace u dýní. Ty byly nejčastěji prodávány do maloobchodní sítě a do zahraničí. Celkem 74 % bioprodukce šlo na export, dalších 13 % přes odbytová družstva a 6 % zpracovatelům. Dýně se stala oblíbenou produkční plodinou a zařadila se mezi zásadní druhy zeleniny pěstované v ČR. Cena zeleniny (cibule, mrkev, zelí, dýně) prodávané na farmě se pohybovala průměrně kolem 16 Kč/kg.

U ovoce byl v závislosti na druhu využíván prodej zpracovatelům, přímý prodej a prodej do maloobchodní sítě. Biojablka byla nejčastěji prodávána napřímo nebo zpracovatelům (48 % produkce odcházelo přímým prodejem, 29 % se exportovalo a 20 % bylo prodáno zpracovatelům). Cena v případě přímého prodeje se pohybovala okolo 4–25 Kč/kg. Hrušky byly také nejčastěji prodávány přímo spotřebitelům. Z uvedené bioprodukce bylo 87 % prodáno do maloobchodu a 10 % bylo prodáno přímo. Při tomto způsobu prodeje se pohybovala cen v rozmezí 8,5–25 Kč/kg. Peckoviny byly nejčastěji prodávány do maloobchodu a touto cestou bylo prodáno 73 % uvedené produkce. Dalších 12 % produkce bylo prodáno přímo spotřebitelům a 7 % zpracovatelům. Vinné hrozny byly nejčastěji prodávány zpracovatelům, a to 96 % produkce. Cena se pohybovala mezi 15–30 Kč /kg.

Produkce travních porostů a píce (seno a senáž) byla převážně obchodována jiným farmářům a touto cestou bylo prodáno 86 % produkce sena a 92 % senáže (viz Tab. 26). Cena se pohybovala v rozmezí 500–3 000 Kč/t, nejčastěji však v rozmezí 1000–1500 Kč/t.

Tab. 24 Způsob prodeje hlavních bioproduktů RV a realizované ceny v roce 2013 - obiloviny

Bioprodukt	Počet farem celkem	Obchodní cesta	Počet farem	Podíl prodaného objemu (%)	Cena za bioprodukt (Kč/t)		
					OD	DO	průměr
pšenice	103	odbytové družstvo	17	27,7	x	x	7 500
		prodej jiným farmářům	31	6,3	5 000	7 500	6 097
		prodej přes překupníka	22	16,6	5 000	7 546	6 528
		prodej zpracovatelům	9	8,9	5 000	8 500	6 986
		přímý prodej	2	1,4	x	x	7 500
		prodej do zahraničí	22	39,1	6 200	9 100	7 570
špalda	46	odbytové družstvo	5	8,9	x	x	x
		prodej jiným farmářům	3	1,8	x	x	x
		prodej přes překupníka	16	24,3	7 500	12 500	9 198
		prodej zpracovatelům	11	15,4	6 500	11 000	9 623
		prodej do zahraničí	11	49,6	x	x	8 840
ječmen	35	odbytové družstvo	4	23,3	x	x	8 000
		přímý prodej	1	8,5	x	x	8 800
		prodej jiným farmářům	15	10,4	4 000	7 000	5 578
		prodej přes překupníka	5	17,5	6 300	7 650	6 838
		prodej zpracovatelům	7	9,2	4 213	7 000	6 423
		prodej do zahraničí	3	31,1	x	x	7 850
oves	76	odbytové družstvo	4	8,3	x	x	6 000
		prodej jiným farmářům	33	15,8	3 500	6 000	4 974
		prodej přes překupníka	16	36,8	5 500	8 100	6 304
		prodej zpracovatelům	5	14,2	5 000	6 000	5 500
		přímý prodej	3	1,5	x	x	7 500
		prodej do zahraničí	15	23,4	6 000	9 000	6 562
žito	40	odbytové družstvo	3	15,0	x	x	7 000
		prodej jiným farmářům	6	4,6	3 800	6 500	5 433
		prodej přes překupníka	9	28,9	5 000	7 000	6 286
		prodej zpracovatelům	6	5,4	6 400	7 100	6 850
		přímý prodej	2	1,3	8 500	9 500	9 000
		prodej do zahraničí	13	44,1	3 500	7 000	5 300
		prodej velkoobchodům	1	0,7	x	x	5 000
tritikale	39	odbytové družstvo	2	8,7	x	x	x
		prodej velkoobchodům	1	2,4	x	x	6 000
		prodej jiným farmářům	13	13,2	4 000	7 000	5 320
		prodej přes překupníka	10	49,0	4 700	7 300	5 844
		prodej zpracovatelům	5	15,1	5 000	6 850	5 988
		přímý prodej	1	0,4	x	x	8 000
		prodej do zahraničí	7	11,2	x	x	3 000
pohanka	11	odbytové družstvo	1	6,2	x	x	x
		prodej velkoobchodům	1	1,9	x	x	15 000
		prodej přes překupníka	1	3,9	x	x	9 000
		prodej zpracovatelům	3	42,4	10 000	11 000	10 500
		přímý prodej	2	3,0	x	x	3 000
		prodej do zahraničí	2	40,9	x	x	x
		prodej do maloobchodu	1	1,7	x	x	13 000
kukuřice	5	prodej do zahraničí	5	100,0	3 800	7 800	5 513
proso	2	prodej do zahraničí	2	100,0	8 580	10 400	9 490

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2014; data od 781 subjektů

Tab. 25 Způsob prodeje hlavních bioproduktů RV a realizované ceny v roce 2013 – ostatní

Bioprodukt	Počet farem celkem	Obchodní cesta	Počet farem	Podíl prodaného objemu (%)	Cena za bioprodukt (Kč/t)		
					OD	DO	průměr
Okopaniny							
brambory	38	odbytové družstvo	1	0,8	x	x	x
		prodej do maloobchodu	6	3,9	10 000	20 000	14 333
		prodej velkoobchodům	1	0,1	x	x	15 000
		prodej jiným farmářům	2	0,7	x	x	x
		přímý prodej	16	4,6	8 000	19 000	13 222
		prodej do zahraničí	7	87,9	x	x	x
		veřejné stravování	5	2,0	9 000	18 000	13 000
Zelenina							
mrkev	17	prodej do maloobchodu	2	0,6	x	x	x
		prodej velkoobchodům	1	0,07	x	x	x
		přímý prodej	11	0,8	9 000	32 000	19 666
		prodej do zahraničí	1	98,5	x	x	x
		veřejné stravování	2	0,03	x	x	30 000
cibule	16	prodej do maloobchodu	3	18,2	x	x	15 000
		přímý prodej	12	80,7	9 000	35 000	19 250
		veřejné stravování	1	1,1	x	x	x
zelí	4	prodej velkoobchodům	1	10,2	x	x	12 000
		prodej zpracovatelům	1	1,8	x	x	25 000
		přímý prodej	2	88,0	10 000	12 000	11 000
česnek	4	přímý prodej	3	94,0	x	x	140 000
		prodej velkoobchodům	1	6,0	x	x	150 000
dýně (hokaido, cukety)	19	veřejné stravování	1	7,7	x	x	24 000
		prodej zpracovatelům	3	5,1	28 000	30 000	29 000
		přímý prodej	3	9,1	x	x	15 000
		prodej do maloobchodu	7	31,8	20 000	33 000	25 750
		prodej velkoobchodům	4	13,7	20 000	25 000	22 500
		prodej do zahraničí	1	32,6	x	x	x
Ovoce							
jablka	38	prodej do maloobchodu	4	0,3	10 000	28 000	19 333
		prodej přes překupníka	1	2,3	x	x	x
		prodej zpracovatelům	14	20,1	1 500	20 000	6 633
		přímý prodej	17	47,7	4 000	25 000	12 500
		prodej velkoobchodům	1	0,5	x	x	x
		prodej do zahraničí	1	29,1	x	x	x
hrušky	14	prodej do maloobchodu	3	86,8	8 700	23 000	15 850
		prodej zpracovatelům	3	2,8	20 000	25 000	22 500
		přímý prodej	7	10,2	8 500	25 000	15 625
		prodej velkoobchodům	1	0,2	x	x	x
peckoviny	34	prodej do maloobchodu	9	73,2	9 200	29 000	19 833
		prodej přes překupníka	1	3,1	x	x	x
		prodej zpracovatelům	7	6,7	8 000	30 000	18 200
		přímý prodej	16	11,9	12 000	30 000	19 400
		prodej velkoobchodům	1	5,1	x	x	x
vinné hrozny	9	prodej jiným farmářům	2	3,9	x	x	25 000
		prodej zpracovatelům	7	96,1	15 000	30 000	22 500

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2014; data od 781 subjektů

Tab. 26 Způsob prodeje hlavních bioproduktů RV a realizované ceny v roce 2013 – seno, senáž

Bioprodukt	Počet farem celkem	Obchodní cesta	Počet farem	Podíl prodaného objemu (%)	Cena za bioprodukt (Kč/t)		
					OD	DO	průměr
seno	118	prodej přes překupníka	1	1,0	x	x	1 700
		prodej jiným farmářům	105	86,5	500	3 000	1 227
		prodej do zahraničí	6	9,9	1 200	1 600	1 466
		prodej zpracovatelům	2	1,8	x	x	270
		přímý prodej	4	0,8	x	x	4 000
senáž	43	prodej jiným farmářům	39	91,7	500	1 800	1 156
		prodej do zahraničí	4	8,3	1 700	2 050	1 875

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2014; data od 781 subjektů

Živočišné bioprodukty

V případě kravského mléka byl největší objem prodán zpracovatelům (61 %) a jednalo se také o nejčastěji využitou obchodní cestu. Druhou, nejčastěji uvedenou prodejní cestou, byl přímý prodej. Objem takto uplatněné produkce kravského mléka však činil pouze 5 %. Významnou prodejní cestou bylo také odbytové družstvo, jehož využití proti roku 2013 vzrostlo z 20 % na 29 % objemu prodaného mléka. Průměrná realizovaná cena byla u kravského mléka výrazně vyšší v případě přímého prodeje (18,20 Kč/litr) než při prodeji zpracovatelům (10 Kč/litr).

U živočišných bioproduktů, jako jsou kozí a ovčí sýry či kozí mléko, které se celkově neprodukují ve srovnání s konvenční produkcí ve velkém objemu, stále jednoznačně převažuje přímý prodej (až 100 % z prodaného objemu produkce daného produktu). Přímý prodej byl uveden jako nejčastější obchodní cesta také u vajec (průměrně 4,20 Kč/ks), avšak z pohledu množství dominoval prodej zpracovatelům (83 %) s průměrnou prodejní cenou 3,30 Kč/ks.

V prodeji živých zvířat stejně jako v předchozích letech dominoval skot, v menší míře pak byly zastoupeny ovce, případně prasata a drůbež. Stanovení realizovaných cen u skotu a ovcí bylo komplikované z důvodu různorodosti kategorií i jednotek (kusy, tuny, kg). Proto bylo pro porovnání v Tab. 27 využito převodu kusů na tunu živé váhy dle Agronormativů¹⁴. Pro kategorii skot bylo typické, že živá zvířata (chovná i zástav) byla nejčastěji i v největším objemu prodávána jiným farmářům. Jatečný skot byl v největší míře prodáván zpracovatelům – jatčím (51 % objemu), ale významnou prodejní cestou byl v roce 2013 také prodej přes překupníka (32 % objemu) a export na zahraniční trh (14 %). Průměrná cena zástavu skotu činila 14 668 Kč za kus (tj. cca 97,80 Kč za kg živé váhy). Chovnou jalovici bylo možné získat v průměru za 24 000 Kč za kus (tj. cca 36,90 Kč za kg živé váhy) a chovného býka za 53 358 Kč za kus (tj. cca 41 Kč za kg živé váhy).

U ovcí byla situace obdobná, zástav i chovná zvířata byla nejčastěji a v největším množství prodávána jiným farmářům (ovce 96 %, zástav 99 %). Jehňata jatečná byla nejčastěji a v největším objemu (88 %) prodávána zpracovatelům. Cena zástavu, jatečných jehňat a chovných ovcí byla srovnatelná a pohybovala se okolo 57 Kč za kg živé váhy. Jatečná prasata byla v největším objemu produkce prodávána zpracovatelům (95 %). Jatečná drůbež byla, podobně jako v roce 2012, prodávána výhradně zpracovatelům. Ostatní kategorie zvířat byly uvedeny pouze malým vzorkem farmářů, a proto nejsou tyto údaje v tabulce níže zahrnuty.

¹⁴ Při převodu kusů dobytka na tuny živé váhy, byly využity tyto koeficienty z Agronormativů: 1 býk = 650 kg = 0,65 t; plemenný býk = 1300 kg = 1,3t; 1 jalovice = 1 skot = 500 kg = 0,5; 1 tele = 1 zástav = 150 kg = 0,15 t; 1 bahnice = 55 kg = 0,55 t; 1 jehně = 35 kg = 0,035 t

Tab. 27 Způsob prodeje hlavních bioproduktů ŽV a realizované ceny v roce 2013

Bioprodukt	Celkem farem	Obchodní cesta	Počet farem	Prodaný objem (%)	Cena za bioprodukt (Kč/t)			MJ
					OD	DO	průměr	
Živočišné produkty								
kravské mléko	57	odbytové družstvo	10	29,1	10,4	12	10,8	Kč/litr
		prodej velkoobchodům	1	0,2	x	x	19,0	Kč/litr
		prodej přes překupníka	1	3,7	10,3	12	11,1	Kč/litr
		prodej zpracovatelům	31	61,1	8,4	12,5	10,0	Kč/litr
		přímý prodej ¹⁾	13	5,1	10,1	25	18,2	Kč/litr
		prodej do zahraničí	1	0,8	x	x	x	Kč/litr
kozí mléko	6	přímý prodej ¹⁾	6	100	30	50	41,3	Kč/litr
kozí sýr	9	přímý prodej ¹⁾	7	96,7	150	450	310	Kč/kg
		prodej do maloobchodu	2	3,3	x	x	140	Kč/kg
ovčí sýr	5	přímý prodej ¹⁾	5	100	x	x	250	Kč/kg
vejce	22	přímý prodej ¹⁾	18	15,3	3	7	4,2	Kč/ks
		prodej do maloobchodu	3	1,4	4,3	5	4,8	Kč/ks
		prodej zpracovatelům	1	83,3	x	x	3,3	Kč/ks
Skot								
telata zástav	87	prodej přes překupníka	17	21,3	73 333	117 333	103 897	Kč/t
		prodej zpracovatelům	1	1,0	x	x	x	Kč/t
		přímý prodej ¹⁾	3	2,5	66 667	85 000	77 222	Kč/t
		prodej do zahraničí	8	21,3	120 000	160 000	130 476	Kč/t
		prodej jiným farmářům	58	54	40 000	146 667	91 782	Kč/t
krávy	19	prodej přes překupníka	1	2,3	x	x	x	Kč/t
		prodej zpracovatelům	2	5,3	x	x	50 000	Kč/t
		prodej jiným farmářům	16	92,4	20 000	76 000	43 130	Kč/t
skot jatečný	178	odbytové družstvo	1	0,1	x	x	x	Kč/t
		prodej přes překupníka	44	31,9	27 000	84 000	44 312	Kč/t
		prodej zpracovatelům	94	51	30 000	140 000	50 138	Kč/t
		přímý prodej ¹⁾	5	0,7	55 000	155 000	101 250	Kč/t
		prodej do zahraničí	26	13,9	40 000	76 000	51 188	Kč/t
		prodej jiným farmářům	7	2,4	30 000	56 000	36 000	Kč/t
	Restaurace	1	0,1	x	x	50 000	Kč/t	
chovný skot	20	prodej jiným farmářům	20	100	20 000	58 830	37 279	Kč/t
chovní býci	16	prodej do zahraničí	1	34,2	x	x	x	Kč/t
		prodej jiným farmářům	15	65,8	30 769	65 385	41 045	Kč/t
chovné jalovice	63	prodej přes překupníka	1	0,7	x	x	x	Kč/t
		přímý prodej ¹⁾	1	1,8	x	x	x	Kč/t
		prodej do zahraničí	1	1,1	x	x	50 000	Kč/t
		prodej jiným farmářům	60	96,4	10 000	78 000	36 640	Kč/t
Ovce								
jehňata zástav	9	prodej zpracovatelům	1	1,1	x	x	71 429	Kč/t
		prodej jiným farmářům	8	98,9	x	x	45 714	Kč/t
jehňata jatečná	22	prodej přes překupníka	3	4,9	48 500	60 000	54 500	Kč/t
		prodej zpracovatelům	13	87,7	27 143	75 000	576 429	Kč/t
		přímý prodej ¹⁾	1	0,4	x	x	x	Kč/t
		prodej do zahraničí	2	5,9	x	x	50 000	Kč/t
		prodej jiným farmářům	3	1,1	15 000	50 000	36 666	Kč/t
chovné ovce	23	přímý prodej ¹⁾	1	3,4	x	x	x	Kč/t
		prodej do zahraničí	1	0,2	x	x	x	Kč/t
		prodej jiným farmářům	21	96,4	27 273	109 091	65 331	Kč/t
jatečné ovce	7	prodej přes překupníka	1	34,3	x	x	18 000	Kč/t
		prodej zpracovatelům	4	51,9	25 000	38 182	33 182	Kč/t
		přímý prodej ¹⁾	1	5,0	x	x	10 000	Kč/t
		prodej jiným farmářům	1	8,8	x	x	11 500	Kč/t
Prasata								
jatečná prasata	4	prodej zpracovatelům	3	95,5	36 000	58 000	47 000	Kč/t
		přímý prodej ¹⁾	1	4,5	x	x	x	Kč/t
Drůbež								
drůbež	7	prodej zpracovatelům	7	100	47 000	58 000	51 285	Kč/t

¹⁾ V případě „přímého prodeje“ bylo možné v dotazníku vybírat z několika variant. Nejvíce zastoupen byl přímý prodej spotřebitelům přímo z farmy (83 %) a dále prodej na trznicích (12 %).

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2014; data od 781 subjektů

7.3 Přímý prodej bioproduktů a biopotravin na ekofarmách

Smyslem zjišťování bylo určit rozsah prodeje z ekofarek přímo konečným spotřebitelům (tzv. prodej ze dvora). Přímý prodej zahrnuje: prodej na farmě bez obchodu nebo ve vlastním obchodě zemědělce, prodej v rámci agroturistiky na ekofarmě, prodej bioproduktů na tržnicích nebo prostřednictvím zásilkové služby, donášky nebo přes internet.

Z celkového počtu 3 808 respondentů odpovídaly na tuto otázku pouze ekofarmy, které již mohly v roce 2013 prodávat alespoň jeden svůj bioprodukt s certifikátem. Celkem 108 ekofarek uvedlo, že prodává své bioprodukty i přímo na farmě (tj. cca 3,2 %, což je poněkud větší podíl než v předchozím roce, ale zároveň významně méně než v minulých letech), viz Tab. 28.

Tab. 28 Počet ekofarek prodávajících bioprodukty a biopotraviny ze dvora (2008–2013)

Položka	2008		2009		2010		2011		2012		2013		Meziroční změna (%)
	abs.	(%)	abs.	(%)	abs.	(%)	abs.	(%)	abs.	(%)	abs.	(%)	
Ekofarmy v šetření celkem	2 739	100	3 560	100	4 024	100	3 907	100	3 928	100	3 808	100	-3,1
Ekofarmy s možností prodeje bio	930	34	1 409	39,6	2 027	50,4	2 332	59,7	2 808	71,5	3 374	88,6	20,2
Ekofarmy s realizovaným prodejem bio ze dvora	136	14,6*	80	5,7*	107	5,3*	154	6,6*	75	2,7*	108	3,2*	44,0

*Relativní podíl na počtu ekofarek, které již mohou prodávat certifikované bioprodukty

Zdroj: Statistická šetření na ekologických farmách ÚZEI 2009–2014

Tento podíl je pravděpodobně vyšší, protože zde nejsou zahrnuty farmy, které sice prodej realizují, ale svoje produkty prodávají bez certifikátu jako běžné konvenční produkty. Pokud vezmeme v úvahu pouze ekofarmy, které v daném roce skutečně realizovaly prodej nějakého svého bioproduktu s certifikátem, pak zhruba každá sedmá prodala v roce 2013 jeden svůj bioprodukt ze dvora (14% podíl). V roce 2012 činil tento podíl 9 %.

K posouzení významu přímého prodeje byl dále zjišťován jeho podíl na celkovém obratu ekofarmy. Po zlepšení situace v roce 2009, kdy vzrostl význam přímého prodeje, se situace v roce 2010 naopak mírně zhoršila. Podobný vývoj byl i v roce 2011, kdy jen mírně přibýlo ekofarek, u kterých přímý prodej ze dvora představoval více jak polovinu příjmů podniku (viz Tab. 29).

Tab. 29 Podíl přímého prodeje na celkovém obratu ekofarmy (2008–2013)

Rok	Podíl přímého prodeje na celkovém obratu ekofarmy			
	<10 %	10 - 50 %		51 a více %
2008	53 % farem	31 % farem		16 % farem
2009	25 % farem	51 % farem		24 % farem
2010	40 % farem	34 % farem		26 % farem
2011	36 % farem	37 % farem		27 % farem
Rok	< 10 %	11 - 25 %	26 - 50 %	51 % a více
2012	26 % farem	33 % farem	18 % farem	23 % farem
2013	25 % farem	24 % farem	17 % farem	34 % farem

Zdroj: Statistická šetření na ekologických farmách ÚZEI 2009–2014

Od roku 2012 je podíl přímého prodeje na celkovém obratu ekofarmy rozdělen do čtyř kategorií. Kategorie pod 10 % a nad 50 % zůstala zachována a do většího detailu byla rozdělena kategorie 10–50 %. Oproti roku 2012 ubylo farem s obratem v rozmezí 10–25 % a naopak výrazně přibýlo farem s obratem v rozmezí 51 a více %. U 34 % farem, které uskutečnily v roce 2013 prodej ze dvora, tvořil tento způsob prodeje více než 50 % příjmu (těchto ekofarem).

Přímý prodej je řešením problému nedostatku odbytových kanálů pro ekologické zemědělce, vysoké konkurence, nejistoty a nízkých výkupních cen v tradičních odbytových kanálech. Tento způsob realizace produkce farem navíc přivádí spotřebitele až na farmu (vytváří se tak přímý vztah mezi zemědělcem a spotřebitelem) a současně je to nejúčinnější způsob propagace ekologického zemědělství a biopotravin s jasným multiplikačním efektem.

Z pohledu prodáváných bioproduktů a biopotravin zůstala podobně jako v předchozích čtyřech letech vyrovnaná struktura faremního prodeje. Nejvíce ekofarem (60 %) se specializovalo na prodej živočišných bioproduktů, 37 % ekofarem na prodej rostlinných produktů a 3 % ekofarem nabízelo živočišnou i rostlinnou produkci. Z živočišných bioproduktů, pokud pomineme prodej živých zvířat, se jednalo zejména o prodej mléčných výrobků (kravských, kozích, ovčích) včetně sýrů (27 farem), prodej mléka (23 farem), prodej masa (21 farem) - převážně hovězího a vajec (9 farem). Z rostlinných bioproduktů dominoval prodej ovoce (jablka, hrušky, švestky) včetně sušeného a výrobků z něj (13 farem) a zeleniny (9 farem) - nejčastěji cibule, mrkve a česneku. Prodávány byly také brambory (5 farem) a víno z bio hroznů (6 farem).

8. Zpracování bioproduktů na ekofarmách (rok 2013)

Všeobecně se očekává, že v rámci EZ dochází na farmě k větší diverzifikaci činností a tedy k vyššímu podílu příjmů z tzv. nezemědělských činností¹⁵ na celkových příjmech ekofarmy. Vyšší podíl farem zabývajících se nezemědělskou činností v rámci EZ potvrzují i údaje ČSÚ (29,03 % proti 17,48 % u podniků konvenčních¹⁶). Jednou z hlavních nezemědělských činností je i zpracování vlastních výrobků přímo na farmě a případně jejich následný prodej. Podíl podniků z celkového počtu podniků zabývajících se touto činností je obdobný v obou kategoriích (5 % v EZ a 4,5 % v KZ).

8.1 Zpracování bioproduktů na farmách

Z údajů z REP ke konci roku 2014 vyplývá, že z celkového počtu 506 registrovaných výrobců biopotravin bylo 201 současně registrováno i v kategorii ekozemědělec a provádělo zpracování bioproduktů v místě jejich produkce. Jinými slovy více než třetina výrobců jsou faremní zpracovatelé. Jejich podíl každoročně vzrůstal, ale v letech 2013 a 2014 již spíše stagnuje (z 20 % v roce 2008 až na 39 % v roce 2014).

Podíl faremních zpracovatelů v rámci registrovaných ekozemědělců (tedy rozsah zpracování vlastních výrobků přímo na farmě) zůstává stále na nízké úrovni okolo 5,1 % (v roce 2013 činila tato hodnota 4,7 %). Z toho zhruba polovina faremních zpracovatelů svoji činnost ve skutečnosti vůbec neprovozuje, a to zejména z následujících důvodů:

- běžící možné až dvouleté přechodné období po registraci¹⁷,
- nezájmu spotřebitelů o zamýšlené biopotraviny, příp. jen příležitostná výroba malého množství v sezóně.

Jinými slovy zpracování na farmách v ČR se rozvíjí jen velmi pomalu a setrvává obezřetnost zemědělců v budování vlastního zpracování a rozjezdu přímého prodeje z farmy. Hlavními bariérami jsou jak legislativní náročnost pro zavedení zpracování a prodeje přímo na farmě, tak zejména nejistota, zda bude poptávka po bioproduktu dostatečná. Přesto počet farem snažících se uplatnit svoje bioprodukty přímo na trhu roste.

K nejčastěji zpracovávaným bioproduktům, dle mezinárodní klasifikace činností NACE, patří nápoje (nejvíce víno z vinných hroznů). Významné zůstává nadále zpracování mléka a mléčných výrobků, zpracování ovoce a zeleniny a zpracování masa (převažuje zpracování masa z velkých hospodářských zvířat ve faremních jatkách a bourárnách), viz Tab. 30.

¹⁵ Nezemědělské činnosti jsou všechny výdělečné činnosti, které nemají charakter zemědělských prací a pro farmu mají ekonomický přínos.

¹⁶ Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2013 – Farm Structure Survey 2013

¹⁷ Dle zákona o EZ se může výrobce biopotravin nejprve zaregistrovat a pak má až 24 měsíců na to, aby získal aspoň 1 osvědčení na biopotravinu.

Tab. 30 Počet a zaměření faremních zpracovatelů biopotravin v roce 2013 a 2014

NACE Kód	Výrobní zaměření	Počet faremních zpracovatelů	
		2013	2014
10.1	Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa	28	41
10.2	Zpracované a konzervované ryby, korýši a měkkýši	0	0
10.3	Zpracované a konzervované ovoce a zelenina	30	30
10.31	Zpracované a konzervované brambory	0	0
10.32	Ovocné a zeleninové šťávy	4	4
10.39	Ostatní zpracované a konzervované ovoce a zelenina	26	26
10.4	Rostlinné a živočišné oleje a tuky	1	1
10.5	Mléčné výrobky a zmrzlina	44	45
10.6	Mlýnské a škrobářenské výrobky	3	6
10.7	Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky	3	1
10.8	Ostatní potravinářské výrobky	13	10
10.81	Cukr	0	0
10.82	Kakao, čokoláda a cukrovinky	0	0
10.83	Káva a čaj, zpracované	1	2
10.84	Koření a aromatické výtažky	2	1
10.85	Hotové pokrmy	0	0
10.86	Homogenizované potravinářské přípravky a dietní potraviny	0	0
10.89	Ostatní potravinářské výrobky j. n.	10	7
11.0	Nápoje	63	67
11.02	Víno z vinných hroznů	59	59
Celkem		185	201

¹⁾ Počet faremních zpracovatelů bioproduktů neboli výrobců biopotravin je v tabulce uveden včetně všech jejich provozoven. Pokud je zpracovááno více druhů bioproduktů, je zpracovatel zařazen dle převažující výroby.
Zdroj: REP (údaje aktualizované vždy k 31. 12. daného roku); vlastní výpočty ÚZEI

9. Podpora ekologického zemědělství a výroby biopotravin

První finanční prostředky na podporu vzniku ekologicky hospodařících podniků byly uvolněny již v letech 1990–1992. Výrazný rozvoj EZ nastal po roce 1998, především díky obnovení státní podpory, která byla až do roku 2003 poskytována na základě nařízení vlády, kterým se stanovily podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství.

V letech 2004–2006 byly podmínky státní podpory upraveny programovým dokumentem „Horizontální plán rozvoje venkova“ (HRDP), který byl zpracován již dle pravidel EU, čímž byla zajištěna finanční podpora ekozemědělců i po vstupu ČR do EU. Ekologické zemědělství bylo jedním z podporovaných titulů v rámci tzv. agroenvironmentálních opatření (AEO). V těchto letech mohli ekologičtí zemědělci také využívat zvýhodněné bodové bonifikace při žádostech o podporu z „Operačního programu Zemědělství“.

Od roku 2007 byla podpora EZ zajišťována programovým dokumentem „Program rozvoje venkova 2007–2013“ (PRV) zpracovaným dle nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z EZFRV, který nahradil „HRDP“ a „Operační program Zemědělství“. Titul „ekologické zemědělství“ byl v roce 2014 opět podporován v rámci AEO. Od roku 2007 mohly navíc subjekty registrované v EZ čerpat bodové zvýhodnění u dalších pěti opatření v rámci Osy I a III PRV a měly tak mnohem vyšší šanci, že jejich projekt bude schválen a financován.

Dle pravidel EU bude nově od roku 2015 dle čl. 29 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1305/2013 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 podpora EZ navržena zvláště mimo AEO. V rámci EZ bude podpora vyplácena obdobně jako do roku 2014 a to dle užití půdy, ovšem nově s rozlišením plateb pro období konverze a pro období již plně v režimu EZ (tj. po konverzi). Další změnou bude rozšíření o nové tituly: krajinotvorné sady, vinice, chmelnice, pěstování trav na semeno, travní porosty na orné půdě a odplevelování dočasným úhorem. Naopak se zavedením podmínky podpory pouze pro uzavřené ekofarmy bez souběhu produkce v rostlinné výrobě, bude zrušen titul podporující nižší sazbou travní porosty ekofarem se souběhem.

9.1 Základní dotace na plochu

V roce 2014 byla prodloužena platnost závazků z Programového období 2007–2013, podpora ekologických zemědělců tak byla realizována v rámci Osy II PRV pod titulem „EZ“, který společně s titulem pro integrovanou produkci spadal pod podopatření „Postupy šetrné k životnímu prostředí“ v rámci AEO. V rámci tohoto titulu je ekozemědělcům vyplácena náhrada za ekonomické ztráty vzniklé tímto systémem hospodaření. Platba byla poskytována na plochu ekologicky obhospodařované půdy s diferenciací dle užití ploch (tj. pěstovaných kultur). Shodnou výši plateb obdrželi ekozemědělci i na plochy v přechodném období.

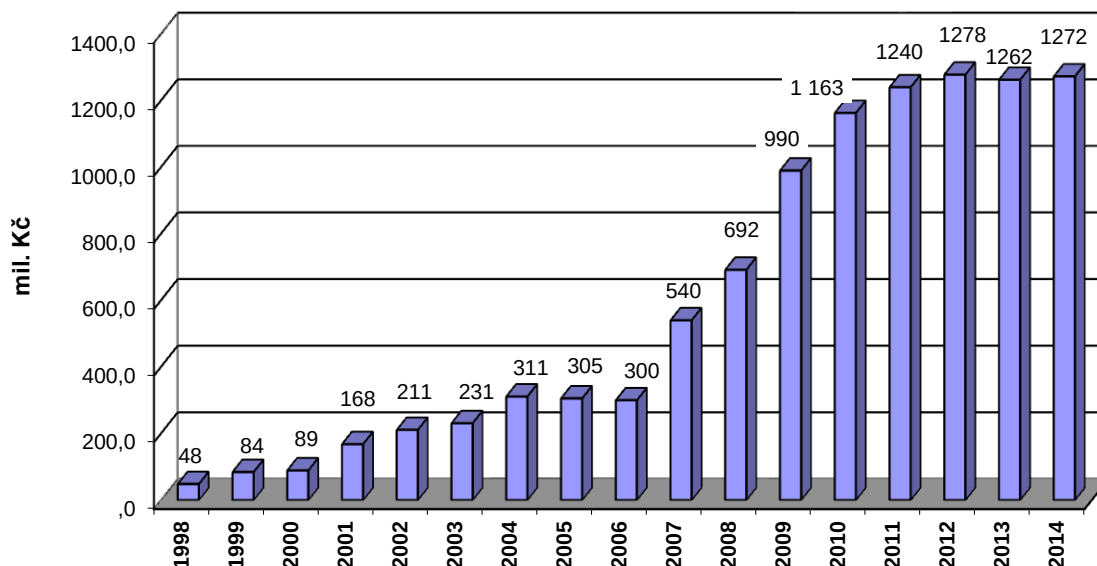
Výše plateb byla stanovena fixně v EUR na celé období let 2007–2013 s prodloužením na rok 2014 následovně:

• Orná půda	155 EUR/ha
• Travní porosty – ekofarmy se souběhem	71 EUR/ha
• Travní porosty – ekofarmy bez souběhu	89 EUR/ha
• Trvalé kultury – intenzivní sady, vinice, chmelnice	849 EUR/ha
• Trvalé kultury – extenzivní sady	510 EUR/ha
• Zelenina a speciální byliny na orné půdě	564 EUR/ha

Vyšší platba na travní porosty platná pro ekozemědělce obhospodařující veškerou plochu v EZ byla zavedena v roce 2008. K rozdělení platby u sadů došlo v roce 2010. Původní vyšší platba je poskytována tzv. intenzivně obhospodařovaným sadům (tj. s minimálním počtem 200 ks/ha vyjmenovaných druhů stromů nebo 800 ks/ha vyjmenovaných druhů bobulovin). Nižší sazba 510 EUR/ha platí pro sady, které nesplňují výše uvedenou limitní podmínku hustoty výsadby.

Vzhledem k tomu, že jsou dotace vypláceny v Kč, liší se každoročně jejich výše v závislosti na uplatněném směnném kurzu. Konkrétně v roce 2014 v důsledku vývoje směnného kurzu (27,481 Kč/EUR) vzrostla výše plateb v porovnání s rokem 2013 o 9 % (viz Tab. 31).

Ze srovnání celkového vývoje výše plateb na hektar je patrné, že k největšímu nárůstu plateb došlo v souvislosti se vstupem ČR do EU, tj. s implementací HRDP v roce 2004. K dalšímu zvýšení plateb došlo opět při zavedení programového dokumentu PRV (2007–2013), a to poprvé výrazně u TTP (nárůst o 78 %) a dále nejvíce u trvalých kultur (nárůst o 91 %). Tento skokový nárůst je patrný i při srovnání průměrné platby na hektar. Ke zvýšení průměrné platby na hektar v letech 2007–2010 pak došlo zejména v důsledku přechodu ekozemědělců z dobíhajících pětiletých závazků HRDP do nových opatření PRV s vyššími sazbami (viz Graf 7).

Graf 7 Vývoj dotací v EZ (1998–2014)

Pozn.: Celková podpora představuje od roku 2004 objem zažádaných namísto do té doby uváděných vyplacených dotací, které jsou vypláceny vždy v průběhu následujícího roku.

Zdroj: SZIF; zpracoval ÚZEI

Tab. 31 Vývoj plateb na hektar plochy v EZ (1998–2014)

Užití půdy	1998	1999-2000	2001-2003	2004-2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Změna (%)		
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	IV / III	V / IV	XII/XI
Orná půda	2 200	2 130	2 000	3 520	4 266	4 086	4 158	4 074	3 889	3 953	3 909	4 260	76	21	9
TTP	2 200	1 065	1 000	1 100	1 954	1 872	1 905	1 866	1 781	1 811	1 790	1 951	10	78	9
TTP (bez souběhu)	x	x	x	x	x	2 346	2 387	2 339	2 233	2 270	2 244	2 446	x	x	9
Trvalé kultury	2 200	3 195	3 500	12 235	23 369	22 383	22 774	22 316	21 300	21 654	21 410	23 331	250	91	9
Trvalé kultury (extenzivní sady)	x	x	x	x	x	x	x	13 405	12 795	13 008	12 861	14 015	x	x	9
Zelenina	2 200	2 130	3 500	11 050	15 524	14 869	15 129	14 825	14 150	14 385	14 223	15 499	216	40	9
Speciální byliny	2 200	2 130	2 000	11 050	15 524	14 869	15 129	14 825	14 150	14 385	14 223	15 499	453	40	9
Průměrná platba	2 000	1 245	1 080	1 340	1 970	2 260	2 710	2 750	2 695	2 780	2 770	2 850	24	47	3
Celková podpora (mil. Kč) ¹⁾	48,1	84,2	168,0/ 230,8	310,9/ 299,7	539,9	691,7	989,6	1 162,6	1 239,7	1 277,6	1 262,3	1 272,3	35	80	1

¹⁾ Celková podpora představuje od roku 2004 objem zažádaných namísto do té doby uváděných vyplácených dotací, které jsou vypláceny vždy v průběhu následujícího roku. Pozn.: Platby v letech 2007 až 2014 byly přepočteny na Kč dle směnného kurzu platného pro přepočet sazeb v rámci AEO, a to 27,525 Kč/EUR (2007); 26,364 Kč/EUR (2008); 26,825 Kč/EUR (2009); 26,285 Kč/EUR (2010); 25,088 Kč/EUR (2011); 25,505 Kč/EUR (2012); 25,218 Kč/EUR (2013) a 27,481 Kč/EUR (2014).

V roce 2014 bylo podáno 5 297 žádostí o podporu EZ na plochu 447 111 ha (tj. 94 % veškeré plochy zařazené v EZ ke konci roku 2013). Zažádáno bylo o 1 272,3 mil. Kč, což představuje meziroční nárůst o necelé 1 % (tj. o 10 mil. Kč), viz Graf 7. Proti roku 2006, kdy bylo žádáno o zhruba 300 mil. Kč, vzrostl objem dotací více jak čtyřnásobně a toto navýšení bylo způsobeno ve stejném poměru jak růstem výměry podporovaných ploch v EZ, tak navýšením plateb na ha v rámci PRV. Průměrná platba v EZ kolísá od roku 2009 okolo 2 700 Kč/ha (2 850 Kč/ha v roce 2014) a proti roku 2006 se více jak zdvojnásobila (1 300 Kč/ha v letech 2004–2006).

9.2 Podpora EZ v rámci dalších opatření PRV

S ohledem na nízkou produkci biopotravin v ČR se MZe rozhodlo od roku 2007 zvýhodnit výrobce biopotravin a ekologické zemědělce při bodovém hodnocení podaných projektů u pěti vybraných opatření PRV: Zahájení činnosti mladých zemědělců (112), Modernizace zemědělských podniků (121), Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům (123), Diverzifikace činností nezemědělské povahy – záměr a) (311) a Podpora cestovního ruchu – záměr b) (313).

V roce 2014 proběhl příjem žádostí pouze ve dvou z těchto pěti zvýhodněných opatření a to pro opatření 121 a 123. Pouze v opatření Modernizace zemědělských podniků však bylo uplatněno bodové zvýhodnění pro ekologické subjekty. V rámci tohoto opatření byla v roce 2014 téměř čtvrtina schválených žádostí podána subjekty registrovanými v EZ, a to s požadavkem o dotaci ve výši 180,5 mil. Kč, což představuje více než 19 % všech zažádaných dotací. V roce 2013 činil podíl schválených žádostí v tomto opatření 16,5 % (60 žádostí s požadovanou výší dotace 105,6 mil. Kč), viz Tab. 32.

Tab. 32 Přehled zájmu o investiční opatření PRV s bodovým zvýhodněním v roce 2014

Opatření Osy I a III PRV	Počet schválených žádostí		Požadovaná výše dotace	
	(abs.)	(%)	(tis. Kč)	(%)
Modernizace zemědělských podniků	152	23,24	180 499	19,23

Zdroj: SZIF; zpracoval ÚZEI

Závěr zprávy

Údaje prezentované v této zprávě jsou získávány díky finanční podpoře a zájmu MZe mít k dispozici aktuální statistické informace o ekologickém zemědělství v ČR. Sběr potřebných údajů je prováděn ve spolupráci s kontrolními organizacemi na podkladě dotazníku, který je vyplňován za ekofarmy hospodařící v systému ekologického zemědělství v daném roce šetření, tedy u 3 808 ekozemědělců v roce 2014.

Důvodem sběru těchto dat je potřeba získat podklady pro vyplnění povinných statistických výkazů o EZ pro Eurostat a dále mít k dispozici údaje potřebné pro popis reálné situace v ekologickém sektoru a hodnocení státní politiky pro EZ.

Z výše popsanych údajů vyplývá, že v roce 2014 byla z PRV poskytnuta podpora sektoru EZ v celkové výši zhruba 1,45 mld. Kč. Z toho v rámci AEO titulu "Ekologické zemědělství" bylo zažádáno o 1,27 mld. Kč a v rámci jednoho bodově zvýhodněného opatření Osy I PRV o dalších cca 180,5 mil. Kč. K této částce je třeba přičíst další finanční prostředky žádané z ostatních titulů AEO zejména titulů spadajících pod "Ošetřování travních porostů". Z výše uvedeného je zřejmé, že je nezbytné mít k dispozici detailní informace o vývoji EZ k hodnocení dosavadní státní politiky a zejména k poskytování argumentů pro vynakládání veřejných finančních prostředků právě do ekologického sektoru.

Z tohoto důvodu se také MZe rozhodlo od roku 2012 podporovat i další tematický úkol zaměřený na porovnání ekonomiky ekologického a konvenčního zemědělství (skupiny výrobního zaměření, třídy ekonomické velikosti, kategorie LFA absolutně i v přepočtu Kč/ha) v rámci sítě FADN.

Pokračovat bude taktéž tento tematický úkol a sběr výše popsanych informací bude probíhat v pravidelných ročních intervalech. Cílem je proces sběru dat maximálně zautomatizovat a údaje existující v jiných šetřeních či databázích (např. ČSÚ, registr zvířat, registr vinic a sadů na ÚKZÚZ aj.) čerpat přednostně z těchto zdrojů. Část údajů lze např. čerpat online z registru všech ekologických podnikatelů (REP) dostupného na stránkách MZe, který je z pohledu povinných hlášení a evidencí velkým přínosem.